онуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

урят-Монголой
ҮНЭН

Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 245 (1845)
ОКТЯБРИИН 15
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

истическэ мүрысөөнэй тые улам дээшэнь мандуулая!

стическэ партиин ээлжээтэ съездые зармэдээсэлые советскэ хүнүүд хадаа полиехэ удхашанартай, түүхэтэ ушар байдал нэ. Хүдөөгэй ба городой ажалшад, интелКоммунистическэ партидаа дурладаг, тэрээаргүйгөөр хүндэлдэг байһанайнгаа тэмдэг ездэ бэлэдхэлые ажалай улам ехэ бааор тэмдэглэжэ байна. Промышленностьорт ба барилга дээрэ, эрдэм ухаанай эмхи та КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй бэлүүлхын тула улад зоной хүсэ шадал нэ. Хүдөөгэй ажалшад хадаа мал ба таһаа ашаг шэмэ улам ехээр абажа, арад эдэ хоолоор, промышленностиие — түүхэй ахын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр.

ленностиин ба транспортын предприятиТС ба совхозуудай түрүү коллективүүдэй КПСС-эй ХХ съездын хүндэлэлдэ социамүрысөөн улам бүри үргэнөөр дэлгэржэ Хото, хүдөөгэй олон түмэн арад зон ажал амжалта туйлалтатайгаар алдарта съездые угтаха гэһэн зоригоор түгэлн байнад.

оветскэ арадтаяа хамта Бурят-Монголойшад съездын хүндэлэлэй мүрысөөндэ тон ээр оролсожо, туйлаһан амжалта илал оронoo, түрэл партияа баясуулна. Уланбын фабрикын хүдэлмэришэд КПСС-эй ын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Цех бухэтивүүд түсэбһөө гадуур продукци гартаабаһан социалистическэ уялгануудаа амаар бэелүүлжэ байна. Декабриин түрүүн хонот соо фабрикын коллектив валовой уйлэдбэрилхэ табадахи табанжэлэйнгээ ие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тэрэшэконсервын комбинадай хүдэлмэришэд түнгаа XX съездые ажалай шэнэ амжала гэжэ шиидэнхэй.

дөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мүрыйлаһан амжалтануудынь сэдьхэл зүрхыеуулна. Түрэл партиингаа түүхэтэ съезддэ лэг болгожо, республикын колхозууд гүтушааха түсэбөө бүри сентябриин эхээр үшөө 100 мянган центнер һү тушаахын түтэмсэжэ байна. Мүн республикамнай гүһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые 117,5 проээ һэн.

өндэ туйлагдаһан эли бодо амжалтануугэлэхынгээ хажуугаар предприятинуудай, рганууудай, колхоз, МТС ба совхозуудай элмэридэ байһан дутагдалнуудые обёороонай, тон буруу болохо байнал. Эдэ дутагшалтагаанууудынь мэдээжэ юм: хэдэ хэриятинуудта (жэшээлхэдэ, нютагай простиин предприятинуудта, ой модоной простьда, илангаяа Шулуутайн, Баргажанай, леспромхозуудта, механизированнэ шэлэй Дэдэ Берёзовкын хирпиисын заводто гэхэ ка ба техникын туйлалта, түрүү дүй дүртехнологи, комплексно механизаци, автомаданаар нэбтэрүүлэгдэнэ, хүсэтэ техникэ тээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ.

на, советскэ, ажахын, профсоюзна ба комо организацинуудай зорилгонь юуб гэбэл, ХХ съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэоциалистическэ мүрысөөе толгойлон ударипромышленностьда, хүдөө ажахыда ба арамын бусад һалбаринуудта байгаа дутагдалсадхаха хэрэгтэ мүрысөөндэ хабаадагшазоригые шэглүүлхэ ябадал болоно.

жэл хүдөөтэй ажалшад партиин ЦК-гэй ба июльскэ Пленумүүдээр табигдаһан зодые бэелүүлхэдээ зарим тэды амжалта туйхүдөө ажалдамнай тон ехэнүүд дутагдал. Хойшодоо мүрысөө дэлгэрүүлхэдээ тэдэ уудые эрхэбэшэ усадхаха шухала. Малай дэ эрхим һайнаар бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ, машинануудай заһабариие эрхим шанарүнгэргэхэ, үбэлжэлгын үедэ малайнгаа ыень доошолуулхагүйн түлөө тэмсэхэ — сад олон асуудалнууд хүдөөгэй ажалшадай пунктнууд мүн болоно.

на организацинууд мүрысөөе бодото һайдхэлгэдэ һаналаа үдэр бүри табиха ёһорысөөнэй дүнгүүдые ходо гаргажа, хэлсэшүүлые урмашуулжа, тээгдэгшэдые урагажа байха шухала.

эришэд, колхознигууд, интеллигенци! XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социамүрысөөнэй тугые улам дээшэнь ман-

а далайн флодой дуунай ба атарай ансамблиин концерт

СТОПОЛЬ, октябриин 12. (ТАСС). Гороашадта болон морягуудта зорюулагдан Хан флодой дуунай ба хатарай ансамблиин мүнөөдэр Матросско клуб соо болоо.

ндровой найруулан зохёоһон «Парти тутые», 1905 оной революционно дуунуудай Мураделиин найруулһан «Легендарна Сеь» гэжэ дуус.ород ба украинска матросско е дуулаха ба танцануудые наадахаамблиие олон тоото харагшад халуунаар

тые сугларагшад ехээр һонирхон хараа. Н. А. Булганин, А. И. Кириченко, А. И. Н. С. Хрущев, СССР-эй Оборонын министр Союзай Маршал Г. К. Жуков, Советскэ флодой адмирал Н. Г. Кузнецов, Украиныи Крымскэ обкомой секретарь Д. С. Полянон бусад концертые харалсаа.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Обкомой ээлжээтэ пленум тухай

КПСС-эй Обкомой зургаадахи ээлжээтэ пленум энэ оной октябриин 12—13-да боложо, иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ:

1. Һү ехээр һаадаг, мяха болон нооһо ехээр абадаг болохын, малажалай байрануудые барихын ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилхын түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ тухай.

2. Профсоюзна организацинуудай хүдэлмэри ба тэдэниие партийна талаар хүтэлбэрилгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа КПСС-эй Обкомой пленум зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

***

XIX областной партийна ээлжээтэ конференциие зарлаха тухай асуудалые пленум зүбшэн хэлсээд, иигэжэ тогтоогоо:

1. XIX областной партийна ээлжээтэ конференциие 1955 оной декабриин 26-да зарлаха.

2. Конференциин доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйл баталха:

1) КПСС-эй Обкомой тоосоон;

2) Шалгалтын комиссиин тоосоон;

3) КПСС-эй Обкомой һунгалта;

4) Шалгалтын комиссиин һунгалта;

5) Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезддэ ошохо делегадуудые һунгалга.

3. XIX областной партийна конференцидэ түлөөлэгшэдые эльгээхэ иимэ нормо тогтоохо: партиин 45 гэшүүдһээ шиидхэхы голостой нэгэ делегадые, партиин гэшүүнэй 45 кандидадуудһаа зүбшэхэ голостой нэгэ делегадые һунгаха.

4. Областной партийна конференцидэ хабаадаха делегадуудые Улан-Удын городской партийна организацида районно партийна конференцинүүд дээрэ һунгаха.

***

Эмхидхэлэй асуудалнуудые пленум хаража үзөө. Нүхэр Н. И. Струинай республикаһаа ондоо тээшээ ошохо болоһон дээрэһээнь, КПСС-эй Обкомой партийна органуудай таһагые даагшын уялгаһаа тэрэниие пленум сүлөөлөө.

КПСС-эй Обкомой партийна органуудай таһагые даагшаар нүхэр Б. С. Семеновые пленум баталаа.

Финляндска Республикын Президент дээдэ тушаалта господин Ю. К. ПААСИКИВИДЭ

Хани барисаан, харилсан ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай Советско-Финляндска Договорой хүсэндөө байха болзорые һунааха тухай Протоколые, мүн Порккала-Удд территориие Финляндида бусаажа үгэхэ тухай 1955 оной сентябриин 19-дэ Москвада гар табигдаһан Хэлсээе Советскэ Правительствын зууршалгаар СССР-эй Верховно Советэй Президиум эсэслэн баталаа.

Дурсагдаһан хэлсээнүүдые Финляндска Республикын сеймын мүн лэ нэгэн дуугаар һайшааһан ба Танай, господин Президент, тэдэниие эсэслэн баталһан тухай намда мэдээсэһэн байна.

Энэ ушартай дашарамдуулан Танда, господин Президент, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй зүгһөө, мүн өөрынгөө зүгһөө үнэн сэдьхэлэй амаршалга хүргэхыемни, тэрэшэлэн Финляндиин арадай амгалан тайбанаар бадаран хүгжэхые хүсэжэ байһанаа элишэлэн мэдүүлхыемни намда зүбшөөгыт.

Дурсагдаһан хэлсээнүүдэй хүсэндөө оролго манай оронуудай арадуудай аша туһада, бүгэдэниитын эб найрамдалай аша туһада зорюулан Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондохи хани харилсаае болон этигэлсэлгые бэхижүүлхэ ба саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ шухала шата боложо үгэхэ байна гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

К. ВОРОШИЛОВ,
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.

Финляндска Республикын Премьер-Министр господин У. КЕККОНЕНДЭ

Хани барисаан, харилсан ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай СССР-эй ба Финляндиин хоорондо баталагдаһан Договорой хүсэндөө байха болзорые һунааха тухай Протоколые, мүн Порккала-Удд территориие Финляндида бусаажа үгэхэ тухай 1955 оной сентябриин 19-дэ Москвада гар табигдаһан Хэлсээе СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй болон Финляндска Республикын Президентын эсэслэн баталһантай дашарамдуулан минии үнэн зүрхэнэй амаршалга хүлеэн абахые Таниие гуйнаб.

Дурсагдаһан хэлсээнүүдэй хүсэндөө оролго советскэ ба финскэ арадуудай аша туһада, арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһада Финляндиин болон Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаае бэе бэедээ этигэлсэлгые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ һайнаар туһалха байһанда Советскэ правительство найдана.

Н. БУЛГАНИН,
СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинда США-гэй Президент Дуайт Д. Эйзенхауэрэй эльгээһэн бэшэг

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ дээдэ тушаалта Николай А. БУЛГАНИНДА

МОСКВА

Хүндэтэ г-н Түрүүлэгшэ,

Сэрэгэй объектнүүд тушаа мэдээ абалсажа байха тухай, тэрэшэлэн манай хоёр ороной территоринууд дээгүүр алишье талаһаа агаарһаа разведкэ хэлгые зүбшөөхэ тухай июлиин 21-дэ минии оруулһан Женевскэ дурадхалнууд тушаа 1955 оной сентябриин 19-дэ Танай эльгээһэн бэшэгэй түлөө Танда баясхалан хүргэхые би хүсэнэб.

Та олон асуудалнуудые табиһан байнат. Мүнөө үедэ хэжэ байһанһаа үлүүгээр ажал хэрэг хэдэг болохыемни намда врачуудай зүбшөөтэр эдэ асуудалнуудта харюу үгэжэ би шадахагүй байнаб. Яаба хээбэшье, хүсэд харюу үгэхын тулада минии советнигүүдэй даб дээрэхи хүдэлмэри хэхэнь шухала болоно. Энэ хүдэлмэри мүнөө түлэг хэгдэжэ байнхай.

Гэхэ зуура, минии Женевскэ дурадхалые Танай али бүхы талаһаань шэнжэлэн хаража байһан ушар намайе урмашуулан баясуулна гэжэ мүнөө мэдүүлхыемни зүбшөөгыт. Энэ дурадхал тушаа хэлсээ туйлажа шадахабди гэжэ һананам. Тиигээд, тэрэ хэлсээнэймнай юумэ бүхэниие бүтээжэ шадахагүйшье һаань, Женевэдэ минии мэдүүлһээрни, алишье талымнай агрессивнэ бэшэ байһые тэрээгээрээ харуулхын тула, тиин мүнөө үеын айлга, һэжэглэлые горьтойхоноор үгы болгохо шэнэ оршон байдал байгуулхын тула тиигэжэ үгээ ойлголсожо шадахабди гэжэ һананам. Энэ хадаа шухала хэрэг болохо байна. Энэ үгээ ойлголсолго манай арадуудай болон дэлхэйн бүхы арадуудай тон ехэ хүсэл эрмэлзэлгэдэ тааралдахаар шалгалта хэхэ түгэлдэр түсэбүүдые зохёохо, хиналта тогтоохо ба буу зэбсэг хороохо талаар урагшатайгаар ажаллаха бүри ехэ арга боломжо олгохо байна гэжэ би тухайлнаб.

Манай оронуудай стратегическэ пунктнуудта хинан шалгаха бүлэгүүдые табиха тухай Танай оруулһан дурадхалые би мартанагүйб. Хэрбээ, минии хэлэжэ байһан энэ ушарай һайн ёһо заншал байгуулгада туһалха гэжэ Танай тоолохо байгааһаа, энээн тухай бидэнэр үгээ ойлголсожо мүн лэ шадаха байнабди.

Үнэн зүрхэнһөө һайниие хүсэгшэ
Танай ДУАЙТ Д. ЭЙЗЕНХАУЭР.

Денвер, Колорадо
1955 оной октябриин 11.

Модо бэлэдхэлгэдэ машина зэмсэгүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха

Манай республикын ой модоной промышленностиин партийна эдэбхитэдэй республиканска зүблөөн һаяхан боложо дүүрэбэ. Тус зүблөөн дээрэ модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн ба зарим леспромхозуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байна.

«Забайкаллес» комбинадай бүхы леспромхозууд болон предприятинууд тэдэнэй мэдэлдэ байһан хүсэтэ техникые, машина зэмсэгүүдые ашаг ехэтэйгээр дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, Эхэ орондоо эрхим шанартай барилгын модо улам ехээр үгэхэ дүүрэн арга боломжотой. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, хаана бүхы механизмууд бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэб, тэндэ квартальна болон һарын түсэбүүд хододоо үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Жэшээнь, Хандагайн леспромхозой коллектив үнгэрһэн жэлдэ оронойнгоо барилганууудта 41 мянган кубометр барилгын модо түсэбһөө гадуур үгөө. Табадахи табанжэлэй үнгэрһэн үедэ тус леспромхоздо ажалай бүтээсэ 12 процентээр дээшэлһэн байна. Энэ түрүү леспромхозой модошод, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар зоригжонхой.

Хүсэтэ техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэһэн шанга эрилтын табигдажа байбашье, республикын слохон леспромхозуудта тус асуудал тон хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Итанцын (директорынь нүхэр Самсонов), Баргажанай (директорынь нүхэр Хацкевич) болон бусад леспромхозуудта трактор, автомашина ба лебёдконууд тон бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Тэндэхи олон тоото тракторнууд, автомашинанууд техническэ харууһалгын муу дээрэһээ болзорһоо урид заһабарида ороно, эзэн бусаар хандадаг дээрэһээнь эбдэрнэ. Тэдэниие дары түргэнөөр заһабарилаад, ажалда хэрэглэхэ гэхэдэнь тэндэхи мастерскойнууд болон гаражууд мүн лэ задагай зайдан байдалтай байдаг. Энээнһээ боложо модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэ ехээр унжагайрна, гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнэгүй. Комбинадай ехэнүүд предприятинуудай нэгэниинь болохо Шулуутайн леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэлдээ байһан нарин түмэр харгые үшөөл һайнаар ашаглажа шаданагүй. Мүн эндэ трактор, автомашинанууд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана.

Мүнөө үбэлэй хүйтэн ойротожо, модошодой хүдэлмэридэ ехэхэн харюусалгатай үе эхилхэнь. Теэд зарим леспромхозуудта үбэлдэ бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр, унжагай нобшоор ябуулагдажа байна. Энээнэй эсэстэ Итанцын ба Байкальска леспромхозуудай участогуудта машина зэмсэгүүдые хүйтэнэй үедэ заһабарилха, хадагалха гараж, мастерскойнууд мүнөө болотор бэлэн болоодүй байһаар. Мүн модошодой байха гэр байранууд һэльбэгдэн заһабарилагданагүй.

Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, партийно-комсомольско болон профсоюзна организацинууд модошодой байра байдалые, тэдэнэй культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Мүнөө модо бэлэдхэлэй зарим участогуудта бани, улаан булан, худалдаа наймаанай ларёк, медицинскэ пункт үшөө эмхидхэгдээгүй байһаар. Эдэ бүхы асуудалнуудые комбинадай болон леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эзэн ёһоор дары шиидхэжэ, модо бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байгшадые халуун анхаралаар хүреэлхэ нангин уялгатай.

Мүнөө манай леспромхозууд ехэхэн механизированнэ ажахытай предприятинууд болонхой. Ушар иимэһээ тэндэ хүдэлмэрилдэг инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэнь туйлай ехэ болоно. Техникые дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха, механизаторнуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала нүхэсэлынь боложо үгэнэ. Ой модоной промышленностиин предприятинуудта жэл бүри шэнэ шэнэ механизмууд, лебёдконууд болон бусад хэрэгсэлтэ зүйлнүүд ерэдэг болоо. Эдэ механизмуудые заабариин ёһоор ажал хүдэлмэридөө зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай байна. Тиимын тула инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын тула анхаралаа табижа байха зэргэтэй. Мүн «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд хододоо кабинедтээ һуунгүйгөөр, холын леспромхозууд, участогууд дээгүүр ябажа, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Советскэ литература хилын саана олоор дэлгэрнэ

Дэлхэйн олон оронуудһаа—Хитад, Польша, США, Австри, Норвеги, Финлянди, Чили, Инди, Болгари, Франци, Японн, Югослави, Венгриһээ хэдэн арбаад номууд СССР-эй уранзохёолшодой Союзай гадаадын комиссиин адресаар үдэр бүри ерэдэг байна.

Жэшээнь, СССР Аргентина хоёрой хоорондоо культурна холбоо байгуулха обществоһоо испанска хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэһэн номой 2 экземпляр һаяшаг абтаа. «Эмисферио» гэжэ хэблэлэй гаргаһан хоёрдохи номой гадар дээрэ «Советскэ роман бүхы дэлхэйдэ уншажа болохоор» гэжэ бэшэгдэнхэй.

СССР-эй уранзохёолшодой Союзай гадаадын комиссида хилын саанахи гансашье культурын элитэ ажал-ябуулагшад бэшэ, мүн хүдэлмэришэд, студентнүүд, заводой залуушуул, һургуулиинхид бэшэдэг байна.

Советскэ литература хилын саана олоор уншагдадаг боложо байна. (ТАСС).

Парторганизацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаануудһаа

Партийна болон гүрэнэй журамые наринаар сахиха

Бурят-Монголой советскэ уранзохёолшодой Союзай правлениин партийна организациин тоосоото-һунгалтын суглаан болобо.

Республикын уранзохёолшодой хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые зайсуулха тухай КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой тогтоолые бэелүүлэн, уранзохёолшодой партийна организаци тоосоото үе соогоо коллективэйнгээ дунда зарим тэдэ хүдэлмэри ябуулһан байна гэжэ парторганизациин секретарь нүхэр И. А. Ким, мүн үгэ хэлэһэн коммунистнууд тэмдэглэбэ.

Тиигэбэшье, партийна организациин хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ. Парти доторой хүдэлмэри, коммунистнуудые болон коллективэй хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри эндэ илангаяа муугаар ябуулагдаһан байна.

—Жэл соо оройдоо 6 партийна суглаа үнгэрэгдөө. Тиихэдэ манай парторганизаци, коммунистнуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө политическэ болон профессиональна һуралсалда анхаралаа багаар табина, хиналта хэнэгүй. Эгээл иимэ дээрэһээ коммунист нүхэр Шадаев түхэреэн жэл соо В. И. Ленинэй нэгэ зохёол шудалжа дүүргээгүй,—гэжэ коммунист Ч. Н. Намжилов шүүмжэлбэ.

—Бурят-Монголой уранһайханай литературые саашадань һайжаруулха тухай шухала хэмжээнүүдые республикын уранзохёолшодой хоёрдохи съезд хараалһан байгаа. Тэрээнһээ хойшо бүхэли жэл үнгэрбэ, теэд манай парторганизациин энээн тушаа хэһэн, бүтээһэниинь бага байна гэжэ коммунист Х. Н. Намсараев тэмдэглэбэ. Республикын уранзохёолшод шэнэ, һайн зохёолнуудые тон үсөөнөөр бэшэнэ, илангаяа прозо бэшэдэг хүнүүд үсөөн. Тиихэдэ, уранзохёолшод хадаа хүдөө ажахын болон промышленностиин түрүүшүүлэй ажалые багаар харуулна, тэдэнэртэй холбоо барисаа муутай, хүдөө гаража, творческо командировкодо үсөөн ябана. Аймаг, городуудаар гаража ябахадаашье, зарим хүнүүд, жэшээлбэл, уранзохёолшо нүхэр Хилтухин болон бусад мүнгэ гаргашалхаһаа ондоо мүртэй һайн юумэ бэшэнэгүй, — гэжэ нүхэр Намсараев шүүмжэлбэ.

— «Байгалай толон» журнал республикын уранзохёолшодой хүдэлмэриие һэргээн һайжаруулгада ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ёһотой байгаа. Теэд илангаяа залуу уранзохёолшоднай энээндээ тон багаар хабаадалсана гэжэ коммунист Н. Л. Рыбко хэлэнэ. Уранзохёолшодой Союзай правлени ба партийна организаци хадаа залуу уранзохёолшодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэнэгүй, тэдэнэй эрдэм мэдэрэлые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гарганагүй. Тиимэл дээрэһээ манай олон уранзохёолшод эдэбхигүйгөөр хүдэлнэ. Мүнөө манай уранзохёолшодой бэшэжэ, бэлэдхээд байһан горьтойхон томо зохёол гэжэ үгы байна.

Гадна, БМАССР-эй Культурын министерство өөрынгөө журналай хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдэлмэрилэгшэдтэнь ажалай таатай зохид эрхэ байдал бии болгохын түлөө ямаршье анхарал табинагүй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Бурят-Монголой советскэ уранзохёолшодой Союзай правлениин ба тэндэхи партийна эхин организациин хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ республикын хүтэлбэрилхы органуудай, Улан-Удын горком болон райкомой зүгһөө зохихо анхарал табигдаагүй байһан тухай коммунистнууд нүхэд Балдано, Намжилов, Жимбиев болон бусад хэлэбэ.

Эндэхи профсоюзна организациин муугаар хүдэлдэг, коллективтээ ханын газетэ гаргадаггүй зарим уранзохёолшодой партийна ба ажалай журам эбдэдэг, архидадаг байһан тухай партийна суглаан дээрэ мүн ехэхэн шүүмжэлэл гараба.

Тус суглаанда партиин обкомой наука ба культурын таһагые даагша нүхэр И. Н. Петухов хабаадалсажа, үгэ хэлэбэ.

Парторганизациин секретариин хүдэлмэриие партийна суглаан хангалтатай дээрэ тоолоод, бии байһан алдуу, дутуунуудые усадхан зайсуулха, парти доторой хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ зорюулһан тогтоол баталан абаба. Партийна организациин секретаряар нүхэр И. А. Ким һунгагдаба.

Малшадай дунда политическэ хүдэлмэриие һуладхахагүй

Һаяхан Түнхэнэй аймагай «Победа» колхозой партийна организациин тоосоото-һунгалтын суглаан боложо, партбюрогой хүдэлмэриие хурсаар шүүмжэлбэ.

Партийна бюро тоосоото үе соо парти доторой хүдэлмэриие, коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха талаар бодото хэмжээ абаагүй байна.

Партийна организаци колхозниггуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар ябуулна. Агитаторнуудаар томилогдоһон зарим коммунистнууд партийна даалгабаряа муугаар дүүргэдэг байгаа. Теэд энэ хэрэгые һайжаруулха тушаа партбюро өөдтэй юумэ хээгүй.

Мүнөө малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эгээн харюусалгатай үеын ябажа байхада малшадай дунда политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана гэжэ коммунистнууд шүүмжэлбэ. Политическэ хүдэлмэриие һуладхаһанай эсэстэ малай байрануудые бариха хүдэлмэри унжагайрна.

Суглаан дээрэ 8 коммунист үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, парторганизациин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тушаа хэлэбэ.

Удаань партбюрогой шэнэ состав һунгагдажа, колхозой агроном нүхэр П. Котовщиков секретаряар һунгагдаба. Партийна суглаан элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхалгада зорюулагдаһан шиидхэбэри баталан абаба.

Нүхэр Бутыт Вамбуева Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой һүнэй-товарна фермэ дээрэ 22-дохи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа даажа байһан 11 үнеэнһээ 11 тугал абажа, бултыень бүтэнөөр түлжөөһэн, һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, үнеэн бүхэнһөө 1112 литр һү һаажа, республикын түрүү һаалишадай нэгэн болоһон, 1954 ондо Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Бутыт Вамбуева өөрынгөө харууһалдаг «Жаворонка» гэжэ үнеэе һаахаар бэлэдхэжэ байна.

И. Денисовэй фото.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛ

Мүрысөө үүсхэгшэд

Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые горьтойгоор дээшэлүүлээ. Һаяхан дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абажа, ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малаа гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулхаһаа гадна, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлээе гэһэн уряатайгаар аймагайнгаа колхозуудта хандаа. Энэ колхозойхид байгша ондо үнеэн бүриһөө 1222 литр һү һаабал, үбэлэй һарануудта һааляа бүри дээшэлүүлжэ, 1956 ондо үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха, 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга, үнеэн бүриһөө тугал, эхэ гахай бүриһөө 16 поршоонхо абажа түлжүүлхэ, тахяа бүриһөө 80 үндэгэ абаха гэһэн уялга абаһан байна.

Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула мүрысөө үүсхэгшэд мүнөө малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулжа байна. Малай хуушан байранууд заһагдажа дүүрээшье тооной. Хони, хурьгадай, тахяагай байха шэнээр баригдаһан байрануудта һүүлшын хүдэлмэринүүд дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэхөөр бэлэн болгогдожо байна.

Колхоз энэ жэлдэ малдаа үбһэ тэжээл горьтойгоор бэлдэжэ абахын түлөө ехэ оролдолго гаргаа, мүнөөшье гаргана. Энэ жэлдэ анха түрүүшынхеэ шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэгдэжэ, хамта 2500 центнер һайн шанартай силос дарагдаа. Мүнөө полинууд дээрэхи солоомо, мэхинэсэ хоггүйгөөр суглуулжа абахын тулада колхозниигууд Сосновско МТС-эй механизаторнуудтай хамтадаа бүхы оролдосоо гаргажа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 4 мянган центнер солоомо сомогдоод байна.

Мүнөө Хэргэндэ гэжэ газарта һүнэй-товарна фермын үнеэдэй үбэлжэхэ байранууд, малшадай һууха гэрнүүд заһагдажа, дулаалагдажа байдаг. Урдань эндэ культбаза байһан аад, тэрэнэй байһан гэрэй һууридa мүнөө малшадта гэжэ тусгаар клуб баритдажа байнхай. Малшад энэ клуб соогоо сүлөөтэй сагаа бүри хүхюунээр үнгэргэхэ, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байха аргатай болохо юм.

Эндэхи үнеэдэй байрын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдахаар хараалагдана. Кормозапарник худалдагдажа абтанхай.

Мүнөө колхоз гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, малайнгаа фермэнүүдтэ дүршэлтэй малшадые табижа захалаа.

Иигэжэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Батомунко Цыдыповичэй Цыдыповэй хүтэлбэрилдэг Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд малаа тураангүйгөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, үбэлэй һарануудта ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлжэ, түрэл Коммунистическэ партиингаа XX съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө шангаар тэмсэжэ байна.

Б. Дондоков.

Шэнэ барилга

Энэ жэлдэ Кабанскын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз малай байрануудые барилгын ехэ хүдэлмэри хээ. Мүнөө барилгын бригадынхид 100 үнеэдэй байха типовой нэгэ байра дүүргэжэ байна. Тэрэ байра соо дүүжэн харгы, автоуһалуури, тэжээл буйлуулха, орооһо үйрүүлхэ, силос хэршэхэ, уһа бүлэхэ гэхэ мэтын механизмууд тодхогдохо юм. Мүнөө тэдэ механизмуудай олонхинь абтанхай. Энээнэй ашаар малшадай ажал нилээд хүнгэдхэгдэхэ байна. А. Власенко.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ[...]

Модо ургуулагша мичуринец[...]

«Ой модоной ажахын» павильоной дендрологическа участок оронойнмнай нютагуудһаа ВСХВ-дэ ерэгшэдэй уулзадаг эгээн таатай газар юм. Советскэ Союзай ой тайга болон паркнуудта ургадаг 200 гаран зүйлэй эгээн үнэтэй модод ба һөөг ургамалнууд гоё һайхан энэ буланда суглуулагданхай.

Мүнөө үедэ намарай ялагар шара үнгөөр шэмүүлһэн таримал ой модод илангаяа һайханаар харагдана. Хуһан яшал хоёр шарлан алтаржа, клён харгааһан хоёр улайржа, Амурай баархад бусад модонуудһаа эгээн түрүүн зунайнгаа хубсаһа һэлгэн байна.

Эндэ халуун оронoй модод хүйтэн оронойхидтой зэргэлэнхэй. Хэдэн залуу гудагар эвкалиптнууд ургана. Эндэ ерэһээр тэдэ хоёрхон лэ жэл болоошье һаа, гурбан метр үндэр болонхой.

Намарай хүйтэн һүнинүүдэй болобошье, эвкалиптнууд үшөө ногоон набша намаатайгаа байһаар. Тиигээд, Москвагай хүйтэндэ тэсэдэггүй дээрэһээ тэдэ удангүй дулаан байрада оруулагдаха юм. Эвкалиптнуудтай зэргэлээд, хүхэбтэр ногоон шэлбэһэтэй, шоргорхон бишыхан хасуури ургажа байна. Хасуури үндэрөөрөө хахад метр аад, ургажа гараһаар 22 жэл болоо.

Дендрологическа участогай нэгэ булангдань грецкэ һамарай нилээд үндэр хэдэн модод байна. Эдэ модод Москвада олон жэлэй турша соо хүшалгагүйгөөр ургаад, эдеэ үгэжэ эхилбэ. Халуун оронoй эдэ модод Латвийска ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн А. М. Озолой дурадхаһан методээр ургуулагдаһан юм. Энэ методээр ургажа эхилһэн үрэнүүд хүйтэндэ дадхуулагдадаг байна. Мүн энэ аргаараа тэрэ хадаа хара ба боро һамар ургуулна, тэдэнь выставкэ дээрэ һайнаар урган үбэлжэжэ байдаг.

Гансашье Советскэ Союз дотор бэшэ, мүн дэлхэйн бусад оронуудта ургадаг мододой дунда модо ургуулагша мичуринецуудай ургуулһан юрэ бусын модод выставкэдэ бии.

Мүн профессор С. С. Пятницкиин ургуулһан гибридһэ дубууд бии. Тэдэ түргэнөөр үндэр болодог ба урда зүгэй гандуу талануудта[...] ургадаг юм. Профессор А. [...]ковай ургуулһан үндэр уля[...] баранһаа үндэрөөр харагда[...]ва шадарай ямаршье [...]дэ тэдэ ядардаггүй[...] гирнуудай дунда Москва[...] фундугай һөөг хүбхын ург[...]на. Урда зүгэй һамарые ма[...]рэй лещина гэжэ модонтой[...]лээд, һамар үгэдэг энэ ш[...] Яблоков ургуулһан байна[...] шадарай фундук нимгэхэ[...]тай, томонууд ба амтатай[...] юм.

Мүн үндэр томо уляаһы[...] кэдэ ерээшэл һонирхожо[...] Энэ модые Яблоков ой тайга[...] үни удаан бэдэржэ олоһо[...] Энэ уляаһан ехэ түргэнөө[...] гайхалтай үндэр болодог, т[...]нэй голынь бусад уляаһан[...] үмхирдэггүй юм. Тиимэһээ[...] дон илангаяа дээгүүр сэгн[...]

Тус участок дээрэ СССР[...]кануудай академиин ой мо[...]ститут ехэ һонирхолтой [...] харуулба. Сибириин хушы[...]рые нарһанай эшэдэ һуул[...] түргэнөөр ургадаг ба түргэ[...] үгэдэг, ондоо хуша гараһ[...] Юрын хуша 25—30 жэл бо[...] үгэжэ эхилдэг. Теэд нар[...]жүүлһэн шэнэ хуша гурба[...]дээ эдеэ үгэдэг юм.

Модо ургуулагша мичури[...] хүдэлмэринь «Ой модоной[...] гэжэ павильоной селекцио[...]тогта үргэнөөр харуулагда[...] лесомиллиорациин Бүхэсо[...]учно-шэнжэлэлгын институ[...]дэлмэришэн З. К. Шумили[...] акациин мүшэрые шара [...] эшэдэ һуулгажа, тэрээнһэ[...] үрэнүүдһээ хүйтэндэ хүл[...] Москва шадарай эрхэ байда[...]наар үбэлжэдэг сагаан акац[...]жа абаба. Модо ургуула[...] модоной ажахые механи[...] Бүхэсоюзна научно-шэнж[...] институдай хүдэлмэрилэгш[...] Кудашева бересклёдой фор[...]шэлэжэ абаһан байна. Ш[...] бересклёдой үндэһэнэйнь х[...] 12—18 процент электричес[...]даггүй зүйл байдаг.

(Т[...])

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД[...]

Муугаар хүдэлдэг аймпотребсою[...]

Ажалшадай эрилтэнүүдые харадаа абан, тэдэниие эд бараа, эдеэ хоолой зүйлөөр саг болзор соонь түргэнөөр, культурнаар хангаха гээшэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй гол шухала уялга болоно. Гэбэшье, Түнхэнэй аймагай худалдаа, наймаанай зарим организацинууд энэ хэрэгые муугаар эмхидхэнэ. Хаана ямар юумэ хомор, мүнөө үедэ ажалшад ямар эд бараа ехээр хэрэглэнэб гэжэ тэдэнэр хараадаа абадаггүй. Жэшээлхэдэ, тус аймпотребсоюзай Тоорын сельпогой магазинда үргэн хэрэглэлэй эд бараа: керосин, сай, сахар, элдэб япзын конфетэ, пряник, консервэ, колбаса, махорка, хүнгэн сэнтэй папирос гэхэ мэтэ ехэ хомор байдаг.

Эдэ зүйлнүүд үгы хадаа наймаанда ходо байдаггүй бэшэ, харин сельпогой хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр таһалдана. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үргэн хэрэглэлэй эд бараа аса[...] маалха гэжэ оролдоног[...] Улан-Удын «Бурмонкоопс[...] заһаа аймпотребсоюзай х[...]лэгшэд эд бараа саг соого[...] шаданагүй. Аймпотребсою[...]та асарагдаһан эд бараа[...] сельпо, магазинуудта аба[...]гүй, хубаарилагдангүй, у[...] соо хэбтэдэг.

Түнхэнэй аймсоведэй [...] ба тэрэнэй худалдаа найма[...] һаг аймаг соогоо худалда[...] һайжаруулхын тула хэмж[...] аймпотребсоюзай болон се[...]дай түрүүлэгшэнэртэ эри[...] ёһотой.

Д. З[...]

Һургуулиин гэрнүү[...] сүлөөлнэгүй

Би энэ жэл Улан-Удын б[...]да һургуулиин педагогическ[...]хи класс дүүргэжэ, Сэлэнгы[...]тай Шанаагай эхин һургуул[...]шаар хүдэлмэрилхөөр [...]һэм.

Һургуули эхилһээр хоёр[...] хуу боложо байна. Теэд [...] болотор байха гэргүй, [...] айлаар хоноод байнаб. Эн[...]ли гурбан гэртэй юм. Теэд[...]нүүдэйнь нэгые Шанаагай[...] Совет эзэлжэрхёод, хоёр[...] соонь медицинскэ пункт, г[...] гэртэнь Калининай нэрэмж[...]хозой нэгэ бүлэ айл оруул[...] байна.

Эдэ гэрнүүдые сүлөөл[...] хэмжээ абахыень сомоной [...] түрүүлэгшэ нүхэр Мухтаси[...] хозой түрүүлэгшэ нүхэр Ш[...] хоёрто хандахада оройдоо [...]нэгүй.

Р. Доржиева, С[...]
аймагай Шанаа[...]
һургуулиин[...]

Эмхи гуримгүй столо[...]

Ажал хүдэлмэридөө яара[...]һан гү, али аян замда зори[...]нүүдэй Эгэтын МТС-эй [...] дэргэдэхи столоводо орож[...] дундаа түргэнөөр, амтатай[...] эдеэд, халуухан сай ууга[...]хын аргагүй байдаг.

Юундэб гэхэдэ, энэ столо[...] хоол муугаар, амтагүйгөөр [...]лагдана. Жэшээлхэдэ, дутуу[...]гагдаһан компот, шэнгэхэн [...]лэ шанадаг байна. Мүн эн[...]дэлмэрилэгшэд хүнэй зах[...]гэнөөр асаржа үгэнэгүй. Э[...]һаа яаража ябаһан хүнүү[...] удаан хүлеэхэ баатай боло[...]

Мүн столово соонь ариг с[...]хигданагүй. Палаахань хэ[...]гоор угаагдангүй, хамагда[...]рэ, тооһон болошоод байда[...]нуудайнь хушаалта гэжэ [...]нууд, мүн лэ угаагдаагүй [...]

Р. М[...]

ОРОДОЙ ТҮРҮҮШЫН РЕВОЛЮЦИИН 50 ЖЭЛЭЙ АЛДАРТА ОЙ

Академик А. М. Панкратоватай хөөрэлдөөн

Ородой түрүүшын революциин табин жэлэй ойн баярые бүгэдэарадай һайндэрлэлгэ 1955 оной октябрь ба декабрьда илангаяа үргэнөөр болохо юм. «1905 оной октябрь ба декабрь хадаа Российска революциин мандалгын эгээ дээдэ хярань болоно» гэжэ Ленин бэшээ һэн. 1905 оной намарай һарануудта болоһон шэнги тиимэ олон политическэ стачканууд Росси дотор урда тээнь хэзээшье болоогүй, тэдээндэ хүнүүд хэзээшье тиимэ олосроо хабаадаагүй юм һэн. Бүхэроссийска политическэ стачкын октябрьда боложо байха үедэ пролетариат хаанта засагта түрүүшын хүсэтэ сохилто хэһэн байна. Тэрэ хадаа богонишье болзор соо һаа, арадта гражданска сүлөөнүүдые—үгын, хэблэлэй сүлөө, суглаа хэхэ, союзуудые байгуулха сүлөө олгоо. Россиин хүдэлмэришэн анги үргэн нийтын хабаадалгатай политическэ организациие—хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүдые түүхэ дотор анха түрүүлэн байгуулжа, революционно үүсхэл шадабари харуулһан байна. Тэдэ Соведүүд восстаниие бэлэдхэхэ органууд, революционно шэнэ засагай эхин түрүүшын органууд саашадаа болоо һэн. СССР-эй Наукануудай академи арадай демократиин оронуудай наукын ажал ябуулагшадай хабаадалгатайгаар советскэ эрдэмтэдэй научна ехэ сессинүүдые, үргэн заседаниинуудые үнгэргэжэ, 1905 оной революциин ябаса дундуур октябрь—декабрьда болоһон событинуудые тэмдэглэхэ байна. Октябриин һүүлээр Москвада үнгэргэгдэхэеэ байгаа СССР-эй Наукануудай академиин түүхын наукануудай отделениин ойн баярай сесси, мүн энэ үедэ зарлагдахаяа байгаа түүхын, востоковедениин ба славяноведениин институдуудай эрдэмтэдэй соведүүдэй үргэн заседаниинууд ородой түрүүшын революциин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанарые ба 1905 оной намар болоһон тон шухала дурасхаалта событинуудые тэмдэглэлгэдэ зорюулагдаха юм. «1905—1907 онуудай революциин уласхоорондын удхашанар», «Большевистска парти—1905—1907 онуудта үргэн нийтэ ажалшадай хэһэн революционно тэмсэлэй ударидагша мүн», «Октябрьска бүгэдэниитын политическэ стачка ба хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүд», «1905—1907 онуудай революциин үедэхи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн» гэһэн ба бусад темэнүүдээр элидхэлнүүд болон мэдээсэлнүүд хэгдэхэ байна.

Ородой пролетариат революционно жэшээгээрээ Россиин бүхы национальностьнуудай үргэн нийтэ ажалшадые хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ зоригжуулаа гэжэ мэдээжэ, Ригын, Лодзиин, Варшавын, Бакугай хүдэлмэришэд Петербургын ба Москвагай хүдэлмэришэдһөө дутуугүйгөөр стачечна тэмсэл хэһэнээрээ алдаршанхай. Национальна районуудта таряашадай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ һэн. Прибалтикада таряашад чиновнигуудые тушааһаань намнаһан, немецкэ баронуудай байра байдалые һандаргаһан, хаанай сэрэгүүдтэй шангаар тулалдаһан байха юм. Грузида таряашанай хүдэлөөн үзэгдөөгүй ехэ далайсатайгаар дэлгэрээ бэлэй. Дарлагдаһан арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл хадаа нийтэроссийска революционно хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь байһан юм. Россида болоһон революциие Баруун Европын пролетариат халуунаар һайшаан дэмжээ һэн.

Ойн баярай заседаниинуудта союзна республиканууудай түүхэшэдые, арадай демократиин оронуудай эрдэмтэдые хабаадуулха гэжэ Наукануудай академи шиидээ. Ахадүү Венгерскэ Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Чехословацка, Республикын, Польско Арадай Республикын, Хитадай Арадай Республикын наукануудай академинүүдэй түлөөлэгшэд элидхэлнүүдые хэхэ зүбшөөлөө үгэнхэй. «Германидахи революционно тэмсэлэй хүгжэлтэдэ ородой түрүүшын революциин үзүүлһэн нүлөө», «Ородой революци ба Францидахи революционно хүдэлөөн» гэһэн ба бусад темэнүүдтэй элидхэлнүүд тэрэшэлэн сессинүүдэй хэлсэхэ асуудалда оруулагдаа.

Польшын, Чехословакиин, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Албаниин, Хитадай, ГДР-эй түүхэшэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар «Ородой түрүүшын революци ба уласхоорондын революционно хүдэлөөн» гэһэн зохёол бэшэгдээд, Госполитиздадаар хэблэгдэн гаргагдахаар бэлэдхэгдэжэ байна. Зохёолой нэгэдэхи бүлэг ородой түрүүшын революциин хүгжэлтын тон шухала асуудалнуудта, пролетариадай тэмсэлые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ коммунистическэ партиин үүргэдэ зорюулагданхай, саашадаа тус тус оронууд тушаа түүхын дэлгэрэнгы очеркнуудые бэшэлгэтэйгээр, ородой түрүүшын революциин үедэхи уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй асуудалнууд шэнжэлэгдэнэ. Ородой түрүүшын революцида ба тэрээнэй уласхоорондын удхашанарта зорюулагдаһан тиимэ коллективнэ зохёолые хэблэн гаргаха тухай шиидхэбэри СССР-һээ ба арадай демократиин оронуудһаа суглараһан делегадуудай хабаадалгатайгаар Будапештдэ болоһон венгерскэ түүхэшэдэй конгресс дээрэ 1953 ондо абтаһан байгаа.

СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэ байгуулагдаһан эмхидхэлэй комитет ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулан хэдэ хэдэн документальна сборнигуудые хэблэн гаргажа байна. Хэблэлһээ гараһан түрүүшынь том: «Ородой түрүүшын революциин эхилэлгэ» гэһэн гаршагтай, хоёрдохи том доторнь бүхэроссийска октябрьска стачкада хабаатай документнүүд болон материалнууд томилогдонхой. Гурбан хубиһаа бүридэһэн гурбадахи томынь декабрьска зэбсэгтэ восстанида бүхыдөө зорюулагданхай. Түүхын институт архивна главна управленитэй хамтаран, 1905—1907 онуудай революциин зарим шатануудай документальна түүхые харуулһан хэдэ хэдэн сборнигуудые хэблэн гаргахаар бэлэдхэжэ байна. «Россиин национальна районуудта 1905—1907 онуудай революциин дэлгэрэлгэ» гэһэн статьянуудай сборнигые Госполитиздат хэблэн гаргаа. Үргэн нийтэ уншагшадта зорюулагдаһан научна хэдэ хэдэн сборнигууд бэлэдхэгдэнхэй. Түүхын институт 1905—1907 онуудай революцида зорюулагдаһан «Түүхын тэмдэглэлнүүдэй» тусхай томые, мүн тэрэшэлэн «Түүхын архив» гэжэ журналай тусхай номер хэблэжэ гаргаа. 1905 оной революциин түүхэдэ зорюулагдаһан олон материалнууд «Түүхын асуудалнууд» гэжэ журнал дотор хэблэгдэһэн байна.

Декабрьска зэбсэгтэ восстани 1905 оной ородой революциин хүгжэлтын дээдэ хярань болоо һэн. Тус восстани В. И. Ленинэй зааһанай ёһоор, пролетариадые революционно дүй дүршэлөөр баяжуулһан, «хэдэн үетэнэй хүдэлмэридэ идейно-политическэ заабари захяа боложо шадаха уг заншалнуудай нэгые» арадта үлөөһэн байна.

Декабрьска зэбсэгтэ восстаниие шэнжэлэн шудалалга түүхэшэдтэ эгээ шухала темэнүүдэй нэгэниинь боложо үгэнэ. Ороной элдэб городууд болон республиканууудта олон научна заседаниинууд боложо, декабрьска зэбсэгтэ восстаниин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаха юм. Декабриин эхээр Москвада болохоор хараалагдаһан, СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан дээрэ профессор А. Л. Сидоров декабрьска зэбсэгтэ восстани тухай тусхай элидхэл хэхэ байна. СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан дээрэ мүн тэрэшэлэн «Ородой түрүүшын революциин 50 жэл» гэһэн академик П. Н. Поспеловэй, «Ородой түрүүшын революциин уласхоорондын удхашанар» гэһэн академик М. Б. Митинэй элидхэлнүүд шагнагдаха юм.

Ородой түрүүшын революциин табин жэлэй алдарта ойе Советскэ Союзай бүхы арадууд, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн тэмдэглэжэ байна. Энэ һайндэр бүхы оронуудай ажалшадай харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлгын ба үргэдхэлгын туг доро үнгэржэ байна.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын жэлэй зарим дүнгүүдһээ

...үрүүшымнай зарим амжалтанууд ба дутагдалнууд

...ЦК-гэй январска Плену... тогтоолой гараһанай ...мканай аймагай колхо... ...гээ ажахые, тэрэ тоодо ...хүгжөөлгөөр тодорхой ...улгануудые хараалһан ...малые һайнаар эдеэ... ...рууһалжа; ашаг шэмыень ...э талаар шухала удха... ...олон хүдэлмэринүүд хэг... ...б табигдаһан байгаа. Энэ ...н бүриһөө 725 литр, ха... ...цо 1800 литр һүн һаагда... ...гдэһэн байна. Тиин энэ ...жал эрхилэлгын куль... ...үүлхэ талаар нилээд ...эрн хэгдэжэ, малай ашаг ...айлбал, һү һаалга горь... ...дээшэлбэ.

...н түсэб, бүхыдөө аймаг ...гдэжэ шадагдаашьегүй ...онойхиһоо ехэ һүн һааг... колхозууд, жэшээлхэдэ, ...рэмжэтэ колхоз энэ ...н бүриһөө 1000 литр һү ...тэй аад, 1042 литр һү ...м амжалта туйлаба. Ста... ...жэтэ колхоз һү һаалга... ...ойхидо орходоо 80 гаран ...дээшэлүүлжэ, үнеэн бү... ...литр һү һаагаа. Эдэ кол... ...ан гээд һү ехээр һаадаг ...дэ, малшадай ажал һай... ...гдэдэг болоо, үнеэдые ...харууһалга һайжаруу... ...ажалай фермэнүүдтэ хү... ...урим наринаар сахигда... ...эдэ колхозууд зун, нама... ...аамхай үнеэдые һайнаар ...эргтэ ехэхэн анхаралаа ...болоо. Зарим түрүү һаа... ...шье һайн амжалта туй... ...лхэдэ, Сталинай нэрэм... ...ой һаалишад Д. О. Цы... ...С. Г. Ербанова гэгшэд ...даажа байһан 12—11 ...тус бүриһөө дунда зэр... ...1862 литр һү һааһан бай... ...нэрэмжэтэ колхозой ...имба Омпокова, Жигзы... ...ва, Дарима Раднаева гэг... ...бүриһөө 1577—1600 литр ...мүн лэ һайн амжалта туй... ...1000-һаа 1500 литр хү... ...һан һаалишад аймагай ...олон.

...лишад ямар аргаар һү ...б гэхэдэ, тэдэнэр үнеэн ...со өөрэ талые харалсажа, ...харууһална. Түрүү һаа... ...ые харууһалха талаар ...кэ заабаринуудые хүсэд ...бэелүүлхын, бүхы хүдэл... ...ргдоһон нэгэ сагта үнгэр... ...н түлөө саг үргэлжэ орол... ...н бүхэндэ амидынь шэг... ...ды шэнээн һү үгэдэгыень, ...болоһон, үгыень, мүн ту... ...үгыень—хуу харалсажа, ...л эдюулэгдэнэ. Жэшээл... ...дээ 18—20 литр һү үгэ-

дэг 500 килограмм шэгнүүртэй үнеэдтэ үдэр бүри үбһэ — 6—7 килограмм, шэниисын һагшадаһа — 4—5, овёс—2, кукурузын эшэ намаанай ба наран сэсэгэй силос—15, корнеплод—4—5 килограмм эдюулэгдэдэг байна. Үбһэ тэжээл малда эдюулэгдэхынгээ урда тээ хэршэгдэжэ, уһанда дэбтээгдэжэ, амтаруулагдана. Эдэ түрүү һаалишад урдань үнеэдээ тугалдань хүхүүлжэ һаадаг байһанаа оройдоол хоёрхон жэлэй урда тээ бултыень тугалгүйгөөр һаадаг болоо. Хүгшэн үнеэд тугалаа хүхүүлэн һаагдажа һураһан аад, тэдэниие тугалгүйгөөр һаадаг болохонь нилээд бэрхэшээлтэй байдаг юм. Теэд эдэ түрүү һаалишад 4—5 дахин тугаллаһан үнеэдые тугалгүйгөөр һаалгадаг болгожо шадаһан байна. Тэдэнэр хуушан үнеэдые хайшан гээд тугалгүйгөөр һаалгадаг болгооб гэхэдэ, һаахынгаа урда тээ, мүн һаажа байха үедөө, һаажа дүүргээд, дэлэнгыень эльбэжэ нидхэрдэг, мүн заядадаг байна. Эдэ түрүү һаалишадай хүдэлмэрилдэг гүүртэнүүдтэ үнеэдэй болон тугалай байранууд ходоодоо ариг сэбэрээр байлгагдадаг.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэ фермые даагшын хүдэлмэриһөө нилээд болодог байһаниинь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр фермэ дээрэхи бүхы хүдэлмэриие эмхидхэнэ, һаалишадайнгаа дунда хүдэлмэрилнэ, малшадаа шэлэн олоно бшуу. Үнеэдһээ һү ехэ багаар һаалга фермые даагшын хүдэлмэриһөө болодог байһаниие нэгэ иимэ жэшээ дээрэһээ харуулжа болоно. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые оролдосотой нүхэр Б. Б. Доржиев даажа байдаг юм. Нүхэр Доржиевай хүдэлмэрээ зүбөөр эмхидхэһэнэй, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө һаалишадай дунда бодото социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй ашаар фермын үнеэн бүриһөө энэ жэлдэ 1540 литр һүн һаагдаа. Харин И. А. Бадмаевай даажа байдаг Молотовой нэрэмжэтэ колхозой мүн лэ һайжаруулагдаһан үүлтэрэй үнеэдэй фермынхид сталинайхидтай адлирхуу байдалтай аад, үнеэн бүриһөө оройдоол 800-гаад литр һү һаагаа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, нүхэр Бадмаев һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүри үсэд оролдосотойгоор тэмсээгүй. Хайшан гэбэл үнеэдэйнгээ һү гарасые дээшэлүүлхэмнайб, ямар тэжээл үгэжэ шадаха байнат гэжэ колхозой правленидэ нүхэр Доржиев шэнгеэр Бадмаев хандадаггүй, һаалишадта эрилтэ табидаггүй байгаа.

Энэ жэлдэ аймаг дотор бүхы дээрээ һү һаалга нилээд дээшэлүүлэгдэбэшье, өөдтэй үрэ дүнгүүдые туйлаагүй колхозууд бии. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ хүршэ зарим колхозуудайнгаа мянга гаран литр һү һаажа байхада үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 600 хүрэхэгүй литр һү һааһан байна. Эндэ үнеэдһээ яахадаа һүн багаар һаагдааб гэхэдэ, зунай эхеэр, мүн намартаа ногооной хагдаржа байхада үнеэдтэ ногоон тэжээл эдюулэгдэдэггүй, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө шанга тэмсэл хэгдэдэггүй байгаа. Гадна, зарим гүүртэнүүдтэ һаалишад саг үргэлжэ һэлгэгдэдэг байһан юм.

Һү һаалгые дээшэлүүлхын тулада аймагай колхозуудта шанга тэмсэл үшөөл ябуулагданагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнеэдэй ба тугалнуудай байха типовой байранууд үсөөнөөр, удаанаар баригдана. Зунай сагта нэгэшье колхоз ногоон конвейер ёһотойгоор эмхидхэнэгүй. Үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абаал һаа, үнеэдһээ һү ехээр һаадаг болохо байнабди. Теэд манай колхозууд үбһэ тэжээл, тэрэ тоодо шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө жэл бүри холо дүүргэдэггүй. Энэшье жэлдэ үбһэ тэжээл дутамагаар бэлэдхэгдээ. Мүнөө колхозуудай полинууд дээрэхи соломын хахадһаа ехэнхинь һүрилэгдэнгүй байна.

Зарим колхозуудай фермэнүүдтэ үнеэн бүхэнэй амидын шэгнүүрые, һү гарасыень, ямар тэжээлдэ дуратайень хараада абтажа, тэжээл эдюулэгдэнэгүй.

Мүнөө малай үбэлжэлгэ дүтэлбэ. Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ малаа, абаһан түлнүүдээ гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулхаһаа гадна, харин улам ехэ һү һаадаг болохын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Үбэлэй һарануудта үнеэднай олоороо тугаллажа, һү ехээр һаадаг болохо арга боломжонууд манда гүйсэд бии. Энээнэй тулада үбһэ тэжээлээ хэршэжэ, буйлуулан амта оруулжа, үнеэдтээ эдюулдэг болохо ёһотойбди.

Саашадаа эбэртэ бодо малайнгаа ашаг шэмые жэл бүри дээшэлүүлжэ байхын тулада малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй. Шэнээр баригдажа байһан типовой байрануудта ажал ехэтэй хүдэлмэри үргэнөөр механизацилжа, малшадай ажалые хүнгэдхэхэ шухала. Гадна, колхозуудта жэл бүри нээгдэдэг зоотехническэ курсануудай хүдэлмэриие һайжаруулмаар болоо.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа XX съездын ерэхэ жэлэй эхеэр нээгдэхэ тухай мэдээсэлээр зоригжоһон манай Курумканай аймагай һаалишад-малшад ойрын хэдэхэн жэл соо үнеэдһээ 2—3 дахин ехэ һү һаадаг болохын түлөө улам шангаар тэмсэхэнь лабтай.

Г. Эрдынеев, Курумканай аймагай Баргажанай МТС-эй главна зоотехник.

147-той үбгэжөөл

Азербайджанец Махмуд Эйвазов 147 наһатай юм. А. С. Пушкинай 9 наһатай, тиихэдэ М. Ю. Лермонтовой түрөөдүй байхада, Махмуд түрэһэн байна. Манай ороной эгээн наһажаал хүнүүдэй нэгэн Эйвазов хадата үндэр газар нютагай Лерикскэ районой Пирассура гэжэ тосхондо ажаһуудаг юм. Энэ тосхон далайн нюрууһаа хоёр мянга үлүүтэй метр үндэр газарта байдаг. Зуун жэлэй туршада соо Эйвазов хонн үсхэбэрилдэг байһан юм. Ажал хэхэ дуратай, бүхы шэнэ юумые дэмжэдэг хүн гэжэ Махмуд Эйвазов Азербайджанда мэдээжэ болонхой. Эйвазов хони үсхэбэрилхэһөө гадна, сад таридаг, ороохо таряа болон кукуруза ургуулдаг, модо ба түмэр дархалдаг, зүгы болон шубуу үдхэдэг байһан юм. Мүнөө Эйвазов Комсомолой нэрэмжэтэ колхоздо ажал хэһэн зангаараа. Тэрэ хадаа өөрынгөө ехэ хүбүүдтэй хамта энэ колхозые байгуулһан юм. Һүүлэй жэлдэ Махмуд шэниисэ болон хартаабха таридаг болоо. Эйвазов хадаа үүр сүүрээр ажалдаа гараад, үдэшэ орой болоһон хойно тэрэнээ дүүргэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ Махмуд 270 ажалта үдэр олоо. Махмуд Эйвазов һаяхан Москва орожо Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкые хараһан байна.

Махмуд Эйвазовай гэр бүлэнь тон ехэ юм. Тэрэ хадаа хорин гурбан хүүгэдэй эсэгэ, 152 хүнһөө бүридэһэн ехэ гэр бүлын эзэн юм. Махмудай ехэ басаганиинь 120 шахуу наһатай. Тэрэнэй хүүгэдэй дунда хонишод ба багшанар, сад таригшад, нефтянигууд, таряашад болон Советскэ Армиин сэрэгшүүд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Махмуд Эйвазов агроном Мирзаджан Гамбаров хоёр Пирассура тосхон орожо ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Оперо ба баледэй театр сезоноо эхилхэнь

Мүнөөдэр Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр шэнэ сезоноо «Иван Сусанин» гэжэ ородой классическа опероор эхилхэнь.

Тус сезондо театрын коллективэй урда ехэ харюусалгатай зорилгонууд табяатай. Энээн тухай хөөрэхэ зуураа, үнгэрһэн театральна сезоной дүнгүүд тухай хэлэхэ хэрэгтэй байна.

Урда урда жэлнүүдэй театральна сезондо орходоо, театрын үнгэрөөшэ сезон ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Тус сезондо 9 һарынгаа хүдэлмэриин түсэбые сентябриин 1-дэ дүүргээбди. Үнгэрөөшэ сезон соо хэдэн оперно ба балетнэ зүжэгүүд манай репертуарта нэмэжэ ороо. Тэдэнэй тоодо ородой классигуудай, мүн советскэшье композиторнуудай зохёолнууд бии.

«Иван Сусанин» гэжэ М. И. Глинкын оперые театрынгаа сценэ дээрэ табиһан ушар манай коллективэй туйлаһан нэгэ ехэ амжалта гэжэ тоологдоно. Гадна, «Буурал толгойто басаган» гэжэ Хитад арадай драмын удхаар бэшэһэн К. Корчмаревой «Си Эр» («Дитя радости») гэжэ оперые советскэ ороп соогоо эгээ түрүүн зүжэг болгон сценэ дээрээ табиһан байнабди.

Ушар иимэһээ дэлхэй дээрэ мэдээжэ суутай болоһон «Евгений Онегин», «Елбэрэй хатан», «Хаанай бэри», «Хун шубуута нуур», «Аида», «Кармен» гэжэ оперно ба баледэй зүжэгүүд, мүн «Залуу Гварди», «Номгон Дон» гэжэ советскэ оперно зүжэгүүдые сценэ дээрээ табиһан байнабди.

Ахадүү советскэ республикануудай хүгжэмэй культуратай бурят-монголойнгоо ажалшадые танилсуулха гэжэ Гаджибековэй «Аршин-Мал-алан» гэжэ азербайджанска хүгжэмтэ комеди, Файзиин «Башмагханууд» гэжэ татарска комическа оперо, Яруллинай «Шурале» гэжэ татарска балет театрымнай сценэ дээрэ табигдажа, харагшадта ехэ халуунаар угтагдаһан байна.

Зунайнгаа гастролиие ехэ амжалтатайгаар үнгэргөөбди. Энэ хадаа үнгэрөөшэ сезоной дүнгүүдэй гол зүйлнүүдэйнь нэгэн болоно. Манай театрын коллектив Благовещенск, Хабаровск, Владивосток, Комсомольск, Ворошилов, Южно-Сахалинск гэжэ Дальна Востогой городуудаар ябажа, хамта дээрээ 160 концерт болон зүжэгүүдые харуулһан байна. Энээниие 86 мянган хүн зон хараа. Зүжэг, концерт бүхэмнай халуунаар угтагдаа.

Манай театрын үнгэрөөшэ сезоной дүнгүүд тобшо тэдыгээр иимэ гэхэтэй хамта, эхилжэ байһан шэнэшье сезомнай тон лэ һонирхолтой байха байна. Репертуартамнай ехэхэн хубилалта болохо юм. Мүнөө репертуартамнай байгаа удха түгэлдэр ба уранһайханайнгаа талаар гүйсэд һайн зүжэгүүд үлөөгдөөд, дээрэнь хэдэн шэнэ зүжэгүүд нэмээгдэхэ. Оберой бэшэһэн «Фра-Дьяволо» гэжэ комическа оперые октябриин хуушаар табихабди.

Бурят-Монголой анха түрүүшын оперо «Энхэ Булад Баатар» эгсэ 10 жэлэй хугасаа соо сценэ дээрэ гараагүй юм Мүнөө жэлэй ноябриин 7-ной һайндэрээр энэ оперо манай театрта шэнээр табигдаха ба республикымнай ажалшад өөрынгөө эгээ дуратай оперые шагнадаг болохо юм.

Театрын баледэй коллектив балетнэ хоёр зүжэгые бэлэдхэжэ байна. Тэрэнэй нэгэн Адамай бэшэһэн «Жизель» гэжэ балет ноябриин һүүл багаар табигдаха, нүтөөдэнь Рязовай бэшэһэн «Голой толон» («Свет над долиной») гэжэ бурядай түрүүшын баледэй зүжэг 1956 оной эхеэр сценэ дээрэмнай табигдаха юм. Мүн ноябрь һара соо Мусоргскиин «Борис Годунов» гэжэ гениальна оперые бэлдэжэ эхилхэ ба ерэхэ жэлэй эхеэр театрымнай сценэ дээрэ табигдаха юм. 1956 оной хабар Вс. Ивановай «Бронепоезд—14-69» гэжэ зохёолой үндэһөөр Д. Кобалевскиин бэшэһэн «Никита Вершинин» гэжэ оперые табихабди. Удаань Гуногой «Фауст» гэжэ оперо шэнээр табигдаха.

Манай репертуарта Бурят-Монгол оперо ба баледэй үгы байһан ябадал театрымнай ажалай гол дутагдал болоно.

1955—1956 оной театральна сезондо ажалайнгаа энэ дутагдалые усадхаха гэжэ шиидээбди. Тиимэһээ бурядай түрүүшын оперо «Энхэ Булад Баатарые», мүн бурядай түрүүшын балет—«Голой толониие» табяад, шэнэ шэнэ бурят-монгол оперно ба балетнэ зүжэгүүдые бии болгохоор эрид шиидэнхэйбди. Энэ зорилгоёо урагшатай дүүргэхэбди гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, Н. Балдано «Сэбэр һайхан Ангара дүүхэй» («Красавица Ангара») гэжэ бурят-монгол үльгэр туужын удхаар бэшэһэн баледэй либреттын бэшэлгые дүүргэжэ байна.

Залуу дуушад ба баледэй артистнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гэжэ ехээр оролдохобди. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри хадаа эхилжэ байгаа шэнэ сезоноймнай шухала ажалай нэгэниинь болоно.

Энэ жэлдэ Ленинградска хореографическа һургуули дүүргэһэн хэдэн солистнууд театрымнай баледэй группада нэмээ. Гадна, ерэхэ зун тус училищиһаа баледэй олон артистнууд манай театрта ерэхэ юм.

Шэнэ сезондо театрымнай коллектив республикынгаа хүдөө аймагуудаар ябажа, концерт болон зүжэгүүдые харуулха байна. Шэнэ сезон соо манай коллективэй урда ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Эдэ зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ манай артистнууд хүсэ шадалаа элсүүлхэнь дамжаггүй.

Шэнэ сезоноо эхилхэ зуураа, театрын коллектив харагшадтаяа, илангаяа колхозно тосхонуудай ажалшадтай уулзаха гэжэ ехэтэ хүсэнэ.

Г. Бельгаев, бурят-монгол оперо ба баледэй театрын директор.

Хоца НАМСАРАЕВ

(Замай тэмдэглэл*)

...ябаха боложо, мүнөө ай... ...гэндэ тамхи залаад, га... ...жа, «зай үбгэн, һайн һуу... ...та наһа наһалжа, олон ...лээрэй» гэжэ юрөөгөөд, ...һуужа саашаа ябана... ...лэ огторгойн одо мүшэд ...ехэл лэ холо газар үлэ... ...жа, һүниин арбан хоёр ...байхала одоол лэ Чой... ...тын галнуудай яларжа ...рабабди. «Зай хүрэжэ ...гэлдэһээр ябатарнай ...нуудай галнууд урда... ...дээрэ яларнад, «баһал лэ ...гэлдэһээр ошоходомнай ...хотын намай хорооной ...гэй дарга Цыдендамба, ...рга Дугар түрүүтэй эл... ...үдэй түлөөлэгшэнэр сэ... ...тажа, хоёр талаһаа баяр ...ай үгэнүүдые хэлэжэ ...мди.

...бидэниие, урдань Хал... ...дайнай үедэ маршал Жу... ...һан түүхэтэ томо шулуун ...таһан байгаа. Тэндэмнай ...тскэ консул угтажа ерэ... ...ехэ баяраар һонирхол... ...бабди. Тэрэ дары бидэнэ... ...охо таһагта урижа, бүгэ... ...дэ найрлан хооллоһоной ...жа унтабабди.

Энээнһээ хойшо бидэнэр энэ Чойбалсан хото дээрэ гурбан үдэр байжа, оршон тойрон танилсаха зуураа, тэндэ ойрохон түбхинэжэ байһан «Хүдэлмэри» гэжэ нэрлэгдэһэн хүдөө ажахын нэгэдэлдэ ошобобди. Энэ нэгэдэл болбол 1951 ондо дүрбэн монгол, гурбан хитад, хамта долоон бүлэһөө нэгэдэһэн байгаа, эдэнэр анха нэгэдэхэдээ хамта дээрээ тон дүрбэхэн мал хамталһан, ядуу хүнүүд байһан гэхэ.

Мүнөө энэ нэгэдэлые харабал, 59 бүлэ болонхой, 117, амин хүнтэй, эдээнһээ 96 хүн ажал хэдэг, 373 адуутай, 1790 хонитой, 505 ямаатай, 410 үхэртэй, 30 тэмээтэй, хамтадаа 3108 малтай. Энээнһээ гадна, үмсэ дээрээ хамтадаа түрэл бүриин 20 гарамгай малтай, зарим малнуудаа үбһөөр тэжээхын тула үбһэ сабшадаг болоһон, баһа багахан таряа, кукуруза тарижа туршанхай, огородой эдеэ нилээдгүй ехэхэнээр таридаг болоһон байха юм. Үнгэрһэн 1954 ондо 340 мянган түхэриг нэгэдэлдээ олзо оруулһан дээрэһээ, нэгэдэлэйнгээ гэшүүдтэ мүнгэ, мяха гэхэ мэтые ажалта үдэртэ нилээдгүйхэн хубааһан байна. Жэшээлбэл, адуушан Надмид 3815 түхэриг, тэрэ хүнэй эхэнэр, үнеэшэн Жабхаланта 2560 түхэриг мүнгэ абаа, хамта дээрээ-энэнь 6375 түхэриг болоно. Баһа хамта дээрээ 369 килограмм мяха ажалта үдэртөө абаһан байхадань, мүн тэрэ мэтээр ажалта үдэртөө абаһан хүнүүд олон байна.

—Энэ «Хүдэлмэри» гэдэг нэгэдэл болбол Чойбалсан аймаг соо нилээдгүйхэн урагшатайгаар үльгэр жэшээ харуулжа, арад зониие нэгэдэлын тухайда нилээдгүйхэн хөөрэлдөөтэй болгожо байһан нэгэдэл юмаа,—гээд юрэ бэшээр нэгэ хүн намда ярижа үгэһэн байгаа. Бидэнэр эндэ гансахан ярилдаа тэдыгээр һонирхожо түгэсхөө бэшэ, эдэнэй байдал байра, ажал, клуб, культурын газарнуудаар ябажа үзэһэн байнабди, клуб сооһь Ленин, Сталин, Сүхэ Баатар, Чойбалсан, Булганин, Цэдэнбал, эдэнэй зурагууд, лозунгнууд, ханадань табигдаһан, баһа стол дээгүүр ород, монгол, хитад газетэнүүд, журналнууд, шатар, домино, шкафууд соо баялиг номой сан харагдана. Тэндэһээ һү һаалиин газарта орономди, тэндэ арюун сэбэрээр тоһо, зөөхэй нилүүлжэ, тараг, айраг буйлуулжа байһан сагаан хубсаһатай монгол эхэнэрнүуд энеэлдэн хүхин ажаллана. Баһа оройхон кукурузын таригдаһан газарта ошономди, тэндэ тарилгын буртаг үбһэ арилгажа байһан үбгэн залуу монголнууд айхабтар бушуу мундуугаар ажаллажа байба. Энэ үедэ бидэниие мүнөө нэгэдэлэй конторо соо урижа абаашаал, тараг, айраг, үрмэ, айруул гэхэ мэтэ монголой хүндэтэ эдеэгээр хүндэлһэнэйнь һүүлээр эндэһээ мордономди.

Энэ үдэрэй үдэшэлэн, Сүхэ Баатар, Чойбалсан, Үндэр хаан, эдэ гурбан аймагай уранһайханай хамтын шалган үзэлгэдэ ерэһэн хэдэн зуугаад уран бэлигтэнтэй уулзажа, тэдэнэй үзүүлжэ байгаа гайхамшагуудые энэ хотын нилээдгүй томоор, шэнээр баригдаһан театр соо үзэбэбди. Эндэ монгол арадуудай хуушанай ба шэнэ зүйл бүриин ирагуу һайхан дуунууд, хүгжэмүүд, арадай уранһайхан үгэ шүлэгүүд, зүжэгүүд, арадай уран бэлигтэнэй уран нарин дархалалга, уралалга, һылүүр, зуратууд, оёдолнууд гэхэ мэтэ бүришье гайхамшагуудые үзэжэ тон ехээр һонирхобобди.

Би эндэ «Арадһаа уран, арадһаа сэсэн, арадһаа хүшэтэй, арадһаа зохёолшо хэн байдаг юм» гэһэн үгые ехэл лэ зүбшөөжэ һуугаа һэм. Тэрэниие эндэ һууһан арадуудта, тэдэнэй хэды мэдэһэн байгаашье һаань, хэды аягүйшье һаань, дахи дахин хэлэһэйб гэжэ бэеэ барин ядажа һууһанаа мартанагүйб.

Энээнэй хойто үдэшэ Чойбалсан хотын театрын байшан соо жэнхэни энэ хотын зуу гаран зүжэгшэдтэй уулзажа, тэдэнэй хүсөөр табигдаһан, «Ушартай гурбан толгой» гэдэг оперо наадые үзэжэ тон ехээр һонирхобобди. Энэ оперо болбол Монголой уранзохёолшод ба композиторнуудай хүсөөр бэшэгдэжэ, һайшаагдаһан зүйл мүн байгаа. Энээнэй удхань, хуушан сагта Монголой эзэрлиг лама ноёдой, арад зониие дура зоргоороо дарлажа байһан жэгшүүритэ аашануудые ба тэдэнтэй монгол арадай үнэншэ баатар зоригто басагад, хүбүүдэй эсэргүй хатуугаар тэмсэжэ илаһан ябадалые харуулна.

Мүнөө энэ Чойбалсан хото дээрэ хамтарһан гурбан аймагай хурса бэлигтэнээр харуулагдаһан монгол арадай эрдэм соёл ба болбосон хубисхалта байдалай мүн шанарһаа бэелжэ ургаһан уранһайхан, удха түгэлдэр үндэһэнэй маягтай, социалистическэ удхашанартай ургалгануудые үзөөд байхадаа, хэзээшье мартагдашагүй зүрхэнэй шэмэг болгон баясаад, баяр хүргэжэ тэдэнэй гарнуудые баряад, үглөө үдэр эндэһээ мордохо байһанаа мэдүүлһэнэй һүүлээр байрадаа бусажа ерэнэмди.

Үглөө үдэрынь эртэхэн Чойбалсан аймагай дарганар ба арадуудаар үдэшэгдэн тэдэнтэй амар мэндые хэлэлсэжэ, халуун зүрхэнэй хани харилсаанай баяр баясхалангаар һайхан юрөөл табилсажа бусаха замдаа мордономди.

Эндэһээ шууд шамдуухан ябажа, эртэхэн байхада Үндэр хаанай аймагай түб дээрэ буужа, тэндэхи дарганартай урда найдуулжа хэлсэһэнэй ёһоор, эндэ амаржа хонохо болоһон тула, Үндэр хаанай аймагай түб дээрэхи, үйлэдбэриин газарнуудта ябажа, тэндэхи ажалшадтай уулзажа, тэдэнэй хэжэ байһан ажалнуудтай танилсанамди, тэндэ хитад уласһаа монгол уласта туһалха гэжэ ерэһэн залуухан хитад дархашуул модо дархалжа байнад, тэрэнэй хажуудахи таһагта монгол эхэнэрнүүд сабхи, гутал оёжо, баһа нүгөө таһагтань мүн лэ монгол эхэнэрнүүд бүд хубсаһа оёжо, хори гаран машина таршаганалдан тэдэнтэй дуугаралсаха арга үгэнэгүй. Тэндэһээ конфетэ хэдэг фабрикада орономди, сагаан хубсаһатай залуу эхэнэрнүүд зэргэлэн һуугаад, конфетэнүүдые тэбхэрхэнүүд гоё хоёр дабхар саарһаар айхабтар түргөөр буршагад гэтэр оройгоод лэ хажуудаа табяатай хайрсаг соо хаяжал хаяжал байба.

—Та ямар гайхалтай түргөөр оройно гээшэбта?—гээд асуубаб, урдаһаамни энеэбхилэн хараад,

—Та шадахагүй юу?—гэнэ.

—Яабашье ингэжэ түргөөр оройжо шадахагүйб,—тэнэм.

—А, тиимэ юут, заа энэ конфетымнай амта үзыт,—гээд нэгэ конфетэ намда бэлэг үгэжэрхибэ.

Энэ хадаа намда тон эшэгүүритэй ябадал тохёолдошобо, юуб гэхэдэ, «ажаллажа шадахагүй байгаад, амталжа шадаха» гэдэг арадай сэсэн үгэ удхагүйгөөр хэлэгдэһэн ябашье бэшэ бшуу.

Иимэ болохолоорнь, мүнөө эхэнэртэ ехэ лэ хүндэтэйгөөр хандажа, «би танай энэ бэлэглэһэн конфедэй мэргэн оройлтые һонирхон үзэжэ шудалаад, тан шэнги түргэн бэрхээр оройдог болохоб, баярлабаб» гээд тэрэ конфедээ хармаандаа хэжэрхёо һэм.

Тэндэһээ хүүгэдэй сэсэрлигтэ ошожо, хүзүүндээ улаан галстуктай бишыхан хөөрхэн хүүгэдтэй уулзажа, сэбэрхэн нялха гарнуудыень баринамди, тэдэнэр хүүгэдэй уяхан хоолойгоор богонихон дуунуудые дуулалдана, шүлэг уншана, баһа бидэндэ баяр хүргэнэд, бидэнэр тэдэ хүүгэдые субилжа байһан эхэнэрнүүдтэ ехэ баяр хүргэһэнэй һүүлдэ, хүүгэдые һайн хүнүүд боложо ябаарайгты гэжэ юрөөгөөд эндэһээ ябанабди.

Үглөө үдэрынь эртэхэн, энэ аймагай дарганараар үдэшэгдэжэ нилээдгүй холохон ябаад байтар, машина гэнтэ татагдажа замай хажуу талада түхеэрэгдэһэн үдэшэлгын хүндэдэ уригдажа, нилээд удаан найрлаһанай һүүлдэ үдэшэгшэ дарганар ба арадай түлөөлэгшэдтэй баярай юрөөл хэлэлсэжэ, гараа шанга адхалсан тэндэһээ мордожо, одоол лэ шиидэжэ Улаан-Баатар хотын зүг шууд түргэн ябажа, үдэшын 6 саг багта өөһэдынгөө байрлаһан. Нүхэтын аманда хүрэжэ ерэбэбди.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

*) ...элэл. Эхиниинь манай газе... ...12, 13 ба 14-нэй номер...

Англиин экономическа бэрхэшээлнүүд

Һүүлэй үедэ Англиин ниитэ зон оронойнгоо экономическа бэрхэшээлнүүдэй ехэдэһэн ябадалда анхаралаа хандууланхай. Гадаадын худалдаа наймаанай балансын муудаһанда илангаяа ехээр һанаа зоболто болоно. Англиин худалдаа наймаанай министерствын тунхаглаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Англиин гадаадын худалдаа наймаанай гаргашань 1954 оной нэгэдэхи хахадта 274,8 миллион фунт стерлингээр орошоһоо ехэ байһан аад, энэ жэлэй түрүүшын хахалта 445,8 миллион фунт стерлинг болоо. Иимэ ябадалтай дашарамдан Англиин алтанай ба долларово запасуудынь хороо: һүүлэй жэлдэ хахад миллиард доллар гэхэ гү, али зургаанайнь нэгэ хуби хороод, мүнөөшье хорожо үргэлжэлһөөр.

Саарһан мүнгэнэй дан ехээр гаргагдаад, үнэнь буураһан ушар, юумэнэй сэн хүндэрһэн, промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудай доройтоһон ябадал Англиин экономикын ехээр муудаһые харуулна.

Жиирэй англичанинууд юумэнэй сэнгэй хүндэрхэһөө нэн түрүүндэ һанаагаа зобоно, тэрээнһээ боложо олонхи бүлэнэрэй хоолойгоо тэжээхэнь бэрхэтэй болоо бшуу. Английска Центральна статистическэ управлениин һаяхан тунхаглагдаһан «Хүхэ ном» соо бэшэгдэһэн тоонууд 1946 онһоо 1954 он хүрэтэрхи үе соо юумэнэй сэнгэй хүндэрхэтэй дашарамдан эдеэ хоолой гол зүйлнүүдтэ арад зоной гаргаһан гаргашань нэгэ хахад—хоёр дахинһаа үлүүгээр ехэ болоо гэбэл: талхан болон крупа—50 процент, мяха—82 процент ургамалай тоһо, өөхэн—148 процент хүндэрөө. Зүгөөр һүүлэй һаранuудта элдэб продуктнуудай сэнгэй горьтойгоор хүндэрһэниинь эдэ тоонууд соо оруулагданагүй. Жэшээлхэдэ, лондонско хэблэлэй мэдээнүүдһээ харахада, английска айл эдеэ хоолой продуктнуудые худалдан абахын тула энэ жэлэй май соохидо орходоо мүнөө 5—10 процент ехэ гаргаша хэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ салин зарим тэдыгээр ургаашье һаа, тэрэнь туһа болоногүй. Юундэб гэхэдэ, энэ үе соо юумэнэй сэн дан ехээр хүндэрөө. Англида энэ жэлэй тэн багта юумэнэй сэн хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр хүндэрөө гэжэ Рейтер агентство мэдээсээ һэн. Тэрээнһээ гадна, жиирэй англичанин элдэб налогуудта дарагдана.

Ажалшадай материальна байдалай муудахатайнь хамта английска капиталистическэ фирмэнүүдэй олзонь бага болоно бэшэ, харин урдажа үргэлжэлһөөр байһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Ажалай асуудалые шэнжэлэлгын лондонско бюрогой» мэдээнүүдэй ёһоор, энэ жэлэй түрүүшын долоон һара соо 2322 английска компанинуудай олзонь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 12,8 процент ургаа.

Эдэ бүхы ушарһаа Англиин ажалшад салингаа дээшэлүүлхын түлөө эрид шанга тэмсэл хэнэ. Мүнөө 7—8 миллион английска хүдэлмэришэд болон албахаагшад салингаа ехэ болгохо тухай эрилтэ хэнэ гэжэ лондонско газетэнүүд тэмдэглэнэ. «Саарһан мүнгэнэй үнэгүй болоһон ябадал иимэ эрилтэ заатагүй шахуу табиха болгоно» гэжэ «Файнэншл таймс» гэдэг буржуазна газетэ мэдэрнэ.

Тэдэ эрилтэнүүдыень дэмжэһэн забастовконууд улам олошорно. Ажалай английска министерствын хуулита мэдээнүүдэй ёһоор, энэ жэлэй түрүүшын хахад соо орон дотор 1.205 забастовко болоо. Типографинуудай электригүүд болон механигуудай забастовко болоһон ушарһаа Англиин столична газетэнүүд һара шахуу гараагүй. Томо портнуудай докернууд хэдэн недели соо бастовалжа, хэдэн зуугаад суднанууд ашаа буулгахыень хүлеэжэ байгаа. Машинистнууд болон кочегарнуудай забастовко түмэр замай транспортые олон үдэртэ зогсоогоо.

Англиин буржуазна пропаганда материальна байдалаа һайжаруулха тухай ажалшадай эрилтые хангалгада эсэргүү эрид шууд кампани ябуулха зуураа, экономическа бэрхэшээлнүүд хүдэлмэришэдэй забастовочно тэмсэл дээрэһээ болоно гэжэ харуулхые һэдэнэ. Иимэ баталамжань юумэнэй бодото шалтагааниие баларуулха гэһэн удхатай. Экономическа бэрхэшээлнүүдые забастовконууд үүсхэнэ бэшэ, харин жиирэй англичанинуудай материальна байдалай муудаһан, ажалшадые ехээр дарлан мүлжэдэг болоһон дээрэһээ олониитын забастовконууд болоно.

Английска буржуазна пропагандын аппарат Англиин экономическа байдалай муудаһан бодото шалтагаануудые нюуха гэжэ шортоо һэдэнэ. Тэдэнэй гол шалтагааниинь хадаа ороной арадай ажахые сэрэгэй хэрэгтэ зорюулһан, буу зэбсэг бэлдэхэ ябадалда тон ехэ гаргаша гаргаһан ушар болоно гэжэ англичанинуудта бүри элитэ боложо байна. Энэ ушарые һүүлэй үедэ зарим английска буржуазна газетэнүүдшье мэдэрхэ баатай болоно.

«Файнэншл таймс» гэжэ газетэ «Бэеэ хорлолго» гэһэн гаршагтай редакционно статья соогоо һаяхан иигэжэ бэшээ: «Хэтэрхэй ехэ гаргашануудай түлөө правительство харюусалгатай байна. Гүрэнэй зөөриин ямаршье аша туһагүйгөөр гаргашалгын эгээн эли тодо жэшээ оборонын... программада харагдана». Англи «дахяад экономическа кризистэ ороо» гэжэ мэдүүлхэ зуураа, «Дейли телеграф энд Морнинг пост» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Национальна доходой гурбанай нэгые эдидэг оборонын гаргашануудые хороохо» аргаар лэ английска экономикые абаржа болохо байна. Лейбористнуудай «Дейли геральд» гэдэг орган сэрэгэй гаргаша хороохые эрихэ зуураа, сентябриин эхеэр иигэжэ бэшээ: «Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, гэрэлэй, түлишын, зарим хубсаһа хунарай сэнгүүд хүндэрөө... Салингай үнэгүй болоһониие болюулха талаар правительство юушье хэнэгүй.... Манайда тохёолдоһон финансова кризис байдалые бүришье ехээр муудуулна. Һунгалтануудта илалта туйлаха сагайнгаа хүрэтэр правительство энэ кризисые арад зонһоо нюужа байгаа... Ороной жэл бүриин доходой гурбанай нэгэ хубинь ямаршье ашаг туһагүйгөөр «үшөө хэды болотор гаргашалагдажа байха юм?» (зэбсэгтэ хүсэнүүдые барижа байлгын гаргашанууд тухай хэлэгдэнэ.—**А. Е.**). Буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ ябадалда эсэргүүсэлтэ, Советскэ Союзай болон арадай демократиин оронуудай жэшээгээр зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооё хороохо гэһэн эрилтэ бүхы Англи дотор шангадана.

Сэрэгэй хэтэрхы ехэ гаргашада эсэргүү тэмсэл хадаа олониитын һанал бодолые номгоруулха гэжэ хараалһан хэдэн хэмжээ абахыень Англиин зонхилхы хүнүүдые баадхаба. Жэшээлхэдэ, сентябрь соо премьер-министр Иден английска сэрэгэй базануудые шалган харахаяа мордоо. Тэрэ аяншалгын зорилгонуудай нэгэн хадаа, тушаалта нюурнуудта дүтын газетэнүүдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, сэрэгэй гаргаша бага болгохо арга боломжо тухай асуудалнуудые элирүүлгэ мүн болоно. Зүгөөр энэ талаар Англи бодото хэмжээнүүдые абаагүй хэбээрээ байһаар.

Английска экономикын бэрхэшээлнүүдэй нүгөөдэ нэгэ гол шалтагааниинь хадаа гадаадын худалдаа наймаагаар холбоо барисаагаа зорюута багадхаһан дээрэһээ тус ороной гадаадын худалдаа наймаанай хүндэ байдалда ороһон ябадал болоно.

Англи хэдэ хэдэн зүйлэй эд бараа Хитадай Арадай Республикада абаашахые хорёо, СССР-тэ болон арадай демократиин оронуудта эльгээгдэхэ өөрынгөө экспортые хизаарлаа. Энэнь Англиин гадаадын худалдаа наймаанда хүндэ байдал тохёолдуулна. «Экономикынгоо хүшэ хүрэхэгүйгөөр буу зэбсэг бэлдэлгын дарамтада орохотойнгоо хажуугаар Англи хадаа Советскэ Союзтай болон бусад социалистическэ оронуудтай худалдаа наймаатаа үргэдхэхэ арга боломжонуудые тооногүй» гэжэ «Дейли геральд» газетэ дураа гутангяар һаяхан тэмдэглээ һэн.

Зүүнэй зүгэй оронуудтай өөртөө аша туһатай экономическа холбоогоо багадхахыень Англиие баадхажа, американска зонхилхы нюурнууд капиталистическэ дэлгүүр-рыногүүдһээшье тэрэниие түринэ. Английска экономическа хэблэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, 1938 онһоо 1953 он хүрэтэрхи үе соо хлопчатобумажна бүдүүдэй талаар Англиин хубинь дэлхэйн экспорт дотор 44-һөө 16 процент хүрэтэр доошолоо, тиихэдэ США-гэй хубинь 6-һаа 17 процент хүрэтэр ургаһан байна.

Һүүлэй үедэ американска засагаархид английска эд бараа Холбоото Штадуудта абаашаха ябадалые үргэдхэлгэдэ һаад хэхын тулада хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаа. Жэшээлхэдэ, һаяхан Англиһаа велосипедүүдые США-да абаашалгын сүүбэн түлбэри дээшэлүүлэгдэһэн байгаа. Энээн тушаа английска хэблэлэй дураа гутаһанаа мэдүүлжэ байһаар байтарнь «Чиф Джозеф Дэм» гэдэг электростанцида английска түхеэрэлгэ абалгаһаа США арсаа. Тэрэ түхеэрэлгыень английска фирмэнүүд америкынхида орходоо хүнгэнөөр үгэхэ гэжэ дурадхаһан байгаа. США-гэй энэ алхамые английска газетэнүүд ехээр буруушаан угтаһан байна. Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство США-гэй гүрэнэй департаментда эрид шууд буруушаалаа мэдүүлээ. Зүгөөр, английска худалдаа наймаан тушаа США-гэй зүгһөө хэгдэдэг доромжолгын хэмжээнүүд болюулагданагүй. Иимэ эрхэ байдалда «долларово» партнертоёо хэхэ худалдаа наймааниинь Англида бүри бага ашагтай болоно. «Экономист» гэдэг лондонско журнал соо тунхаглагдаһан, худалдаа наймаанай английска министерствын һүүлэй мэдээнүүдэй ёһоор, Англиин дефицит энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада гурба дахин ехэ боложо, 114 миллион фунт стерлинг болоһон байна.

Капиталистическэ оронуудай рынок дээрэ Англиие США-һаа гадна, Баруун Германи болон Япони улам бүри ехээр түринэ. Жэшээлхэдэ, «Файнэншл таймс» газетын мэдээсэлэй ёһоор, энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта Италида эльгээгдэһэн английска экспорт үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадай 32,5 миллионһоо 25,6 миллион фунт стерлинг хүрэтэр хороо, тиихэдэ Италида Германска Федеральна Республикын эльгээһэн экспорт 57 миллионһоо 60,4 миллион фунт стерлинг хүрэтэр ургаһан байна. Япони тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэнэй эльгээдэг эд бараануудынь, тусхайлан хэлэбэл, эд бүд гансахан зүүн зүгэй зарим рыногүүд дээрэ бэшэ, харин Британска империин дотоодын рыногүүд дээрэшье английска продукциие түринэ.

Захил багаар абтадаг болоһон, хилын саадахи фирмэнүүдэй зүгһөө конкуренциин шангадаһан дээрэһээ английска хлопчатобумажна промышленностиин томохон центр мүн бологшо Ланкаширай олохон предприятинууд ажалаа зогсооно. «Дейли экспресс» гэжэ газетын мэдээсэлэй ёһоор, 1955 ондо Англида 50 текстильнэ фабриканууд хаагдаа. Олон фабриканууд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлмэрилнэгүй. Энэ жэлдэ текстильнэ предприятинуудһаа 22 мянган хүдэлмэришэд гаргагдаа.

Бүхы оронуудтай худалдаа наймаанайнгаа барисаае зохид һайн болгонгүйгөөр Англиин национальна экономико һайжаруулха аргагүй болоһыень тушаалта нюурнууд бүри элитээр мэдэрнэд.

Дүрбэн гүрэнүүдэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй һүүлээр уласхоорондын оршон байдалда болоһон хубилалта Англи дотор шэнэ этигэл найдабари үүсхээ. Буу зэбсэг ехээр бэлдэлгэ Англида харша политикые болюулха тухай эрилтэ шангадаа. Советскэ Союзтай болон социалистическэ лагериин бусад оронуудтай экономическа холбоо барисаа хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай улам бүри олон хүнүүд этигэн хэлэдэг болонхой.

Английска экономикын ерээдүйнь байдал эдэ дурадхалнуудай хэды зэргээр хараада абтаһан дээрэһээ дулдыдаха байһандань ямаршье һэжэг һанагданагүй.

А. ЕВСЕЕВ.

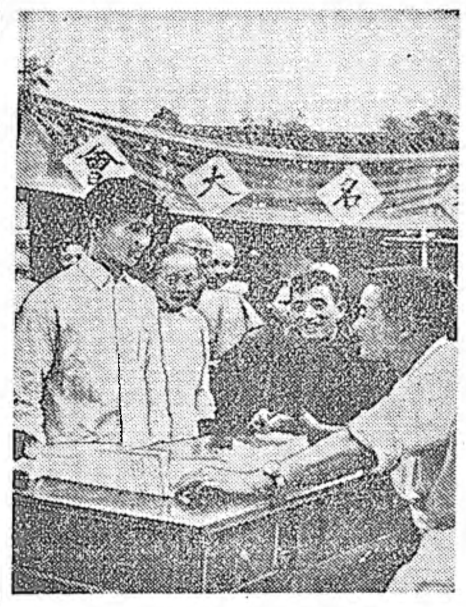

Хитадай Арадай Республикада хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудта орохоёо таряашад улам олоороо хүсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үйлэдбэриин хүдөө ажахын кооперативта орохын тулада таряашад бэшүүлжэ байна (Чжэдзян провинци).

Синьхуа агентствын фото.

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Портсмудта ерэбэ

ПОРТСМУТ. Портсмут гэжэ английска сэрэгэй базада советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд октябриин 12-то хани ёһоной айлшалалгада ерэбэ. «Свердлов», «Александр Суворов» гэжэ крейсернүүдһээ, «Сметливый» «Способный», «Смотрящий», «Совершенный» гэжэ эскадренна миноносецуудһаа тус отряд бүридэнэ. «Свердлов» гэжэ флагманска крейсерэй буунууд 21 буудалгаар Лондонско сагаар 11 часта нацануудай салют мэндэ хүргөө. Английска эрьеын хэрэмүүдэй буунууд мүн лэ буудалгануудые хэжэ амаршалһан байна.

Уһанай нэмэхые хүлеэн корабльнууд рейддэ зэргэлэн жагсаа. Отрядые командалагша А. Г. Головко эрье дээрэ гаража, Портсмудай базые командалагша флодой адмирал Джордж Кризидэ ороһон байна.

Английска далайн сэрэгэй флодой ветеран—«Виктори» гэжэ Нельсоной фрегадай палуба дээрэ английска сэрэгэй морягуудһаа хүндэтэ харуул табигдаһан байгаа. Флодой адмирал Д. Кризи адмирал Головкые амаршалаа. Баярай маршын аялга доро адмирал Головко хүндэтэ харуулай урдуур ябажа гараа. Удаань адмирал Головко Портсмудай лорд-мэр Г. А. Дей гэгшэдэ ороһон байна.

Үдэрэй гурбан часта, уһанай нэмээд байхада корабльнууд удаа дараа портдо орожо зогсоһон байна.

Морягууд палуба дээрэ жэрылдэн зогсоно. Корабльнуудай оркестрнууд маршнуудые наадаа. Эрье дээрэ суглараһан хэдэн олон мянган англичанинууд советскэ морягуудые халуунаар амаршалаа.

«Свердлов» гэжэ флагманска крейсерэй портдо орожо зогсоһоной һүүлээр СССР-эй хэрэгүүдээр Англида байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Н. Д. Белохвостиков, адмирал А. Г. Головко, флодой адмирал Дж. Кризи, Портсмудай лорд-мэр Г. А. Дей гэгшэд үхэр буугай буудалгын мэндэ хүргөө. Советскэ Союзай гимнын абяан доро крейсерэй борт дээрэ гараад, жагсан байһан морягуудай урдуур ябажа гараа. Адмирал Кризиин амаршалгада харюусан, морягууд нэгэн доро «Ура» хашхаралдаа. Кораблиин оркестр Великобританиин гимные наадаа.

Портсмудай хүн зон болон докернууд эндэ олоороо сугларжа, советскэ корабльнуудые ехээр һонирхон хараа.

Городой засагаархид советскэ офицернүүд болон матросуудай хүндэлэлдэ зорюулан мүнөөдэр уулзалганууд болон вечернүүдые үнгэргэхэ байна. **(ТАСС-эй тусхай корр.).**

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай Англида ошоод байһан тушаа

ПОРТСМУТ, октябриин 13. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Хани ёһоор Англида айлшалжа ерэһэн советскэ сэрэгэй корабльнуудые командалагша А. Г. Головко үсэгэлдэр «Свердлов» крейсерэй борт дээрэ английска хэблэлэй түлөөлэгшэдые урижа уулзаа. Советскэ морягууд английска морягуудтай нюураараа уулзажа, холбоо байгуулжа байһандаа тон баяртайнууд гэжэ адмирал А. Г. Головко мэдүүлээ. Адмирал Головко хадаа хэблэлэй түлөөлэгшэдөөр дамжуулан Портсмудай хүн зондо амаршалга хүргэһэн ба һайнаар угтаһанайнь түлөө Портсмудай базые командалагшада баясхалан хүргэһэн байна. Советскэ сэрэгэй корабльнуудай Портсмудта ерэлгэ, английска корабльнуудай Ленинградта ошолго болбол хоёр арадай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элишэлэн мэдүүлээ.

СССР-эй Верховно Советэй делегаци Чехословакида ошоод байна

ПЛЬЗЕНЬ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тарасов түрүүтэй советскэ парламентска делегаци чехословацка машина бүтээгшэдэй город — Пльзеньдэ октябриин 12-то ерээ. Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Зденек Фирлингер, Национальна суглаанай Президиумэй зарим гэшүүд делегацитай хамта ябалсаа.

Пражска ба Пльзеньскэ областьнуудай хилэ дээрэ советскэ делегациие олониитын түлөөлэгшэд угтаа.

Пльзеньдэ ерэн сасуугаа советскэ парламентска делегаци В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ чехословацка машина бүтээлгын тон томо заводто хүрэһэн байна. Заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад делегациие ехэ халуунаар угтаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ заводой директор Мирослав Свобода айлшадаа амаршалаа.

Советскэ парламентска делегациин гэшүүд комбинадай заводуудай цехүүдтэ орожо, үйлэдбэритэйнь, хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалтай һайнаар танилсаһан, машина бүтээгшэдтэй хани ёһоор хөөрэлдэһэн байна.

Металлай шанар шалгажа байһан булад хайлуулагшын булад дүрсые коллективэйнгээ зүгһөө бэлэг болгон советскэ делегациие толгойлогшодо заводой директор барюулаа.

Пльзенэй эгээн ехэ талмай—революциин талмай дээрэ үдын хойтото ажалшадай ехэ митинг болоо. Тэрээндэ 50 мянга шахуу хүн хабаадалсаа. Советскэ делегациин гэшүүдэй трибуна дээрэ гарахадань: «Советскэ Союз мандаха болтогой!», «Советскэ Союзтай хэтэдээ хамта ябая!» гэһэн хашхаралдаан болоо.

Пльзеньскэ областной национальна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. Метчл митингые нээ... ной комитедэй түрүүлэгш... нальна суглаанай де... Крофта түрүүлжэ үгэ а... скэ Союзай гадаадын ... һүүлэй үедэ туйлагдаһан ... тухай, элдэб оронуудай ... парламентска делегацин... гээлсэлгын удхашанар ... хословацка ба советск... хани барисаан, Советск... Чехословакида үзүүлдэ... туһаламжа тухай тэрэ х...

Үгынгөө түгэсхэлдэ ... ветскэ Союзай хүндэлэлд... юрөөл табяа.

Советскэ парламентск... циин гэшүүн, Белоруссии... нистическэ партиин Центр... митедэй секретарь П. А. ... харюугай үгэ хэлээ. Пльзе... гациие һайнаар угтаһана... баясхалан хүргөөд, Сове... зай ажалшадай ахадүүг... шалгые Пльзеньскэ облас... ажалшадта тэрэ дамжу... Союзай Верховно Соведэ... словацка Республикын Н... на суглаанай хоорондо с... байгуулга советскэ болон ... вацка арадуудай хоорондо... шэгүй хани барисаае ... агууехэ хэрэгтэ, хоёр орон... до саашадаа харилсан аж... рэгтэ туһалха байна гэжэ ... мов онсо тэмдэглээ.

Советскэ депутадай хэл... эндэ сугларагшад амарша... «Советскэ Союз мандаха ... «Советскэ Союзай ба ... киин хэтэ мүнхын хани ... мандаха болтогой» гэжэ ... дан угтаа.

Митингын һүүлээр сов... ламентска делегаци город... тушда ошоо. Тиихэдэнь ... промышленностиие харуу... гуудые городской соведэ... шэ айлшадта бэлэг баря...

Английска сэрэгэй корабльнууд... отряд Ленинградта ерэбэ

ЛЕНИНГРАД. Метрополиин флодые командалагша адмирал Майкл Денниин туг доро английска сэрэгэй корабльнуудай отряд октябриин 12-то Ленинградта ерэбэ. «Триумф» гэжэ авианосецһоо, «Аполло» гэжэ минэ табидаг корабльһаа, «Декой» «Диана», «Чефтейн», «Шеврон» гэжэ эскадренна миноносецуудһаа тус отряд бүридэнэ.

Урадхуул маяк шадар английска корабльнуудай ябахада, Советскэ далайн сэрэгэй флодой эскадренна миноносец далайн тагнуулай агнуурин катернуудаар үдэшэгдэн ошожо угтаһан байна. Метрополиин флодые командалагша адмирал Майкл Денниин хүндэлэлдэ зорюулан советскэ корабль 17 буудалгаар салют мэндэ хүргөө. Советскэ эсминецын хүндэлэлдэ зорюулан «Триумф» гэжэ авианосец 7 буудалгаар салют үгөө.

Английска отрядай Кронштадта ойртоходонь «Триумф» гэжэ авианосец 21 буудалгаар нацануудай салют мэндэ хүргөө. Авианосец дээрэ советскэ туг мандуулагдаһан байгаа. Английска кораблиин оркестр ССР Союзай гүрэнэй гимные наадаа. Кронштадска фортые батарейнүүд 21 буудалгаар харюусаһан байна.

Кронштадта хүрэжэ ерэхэдээ далайн сэрэгэй базын командир адмирал И. И. Байковой хүндэлэлдэ зорюулан «Триумф» 17 буудалгаар салют үгөө. Кронштадска батарейнүүд мүн лэ тэды шэнээн буудалга хэжэ харюусаа. Британска сэ... рабльнуудай хүрэжэ ... Улаан тугта Кронштадт... фортнууд дээрэ, тэрэнэй р... һан корабльнууд дээрэ со... рягууд жагсаалда зогсоһо...

Английска сэрэгэй ко... Нева мүрэндэ үдэшэлэн о... на.

«Триумф» авианосец ... Союзда хоёрдохёо ерэбэ. Т... 1946 ондо Кронштадта е... лайн-сэрэгэй Флодой үдэ... дэрлэлгэдэ хабаадалсаһан... Мүнөө «Триумф» английска... флагманска корабль бол... ерэбэ. «Аполло» гэжэ мин... нүгөөдэ кораблинь короле... дой эгээн лэ түргэнөөр ... рабльнуудай тоодо оролсо... «Аполло» хадаа 1944 оной ... да ашаглалгада ороһон б... корабль дайнай үедэ сою... гүүдэй европейскэ түбидэ ... бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаһ... юм. «Аполло» хадаа Норве... шадар, метрополиин далай... рэ болоһон байлдаануудта ... һан, Номгон океан соогу... һан, Ямайкын район тээш... тамаржа ошоһон байгаа.

Английска «Диана» гэжэ... «Дэаринг» гэжэ шэнэ тухэ... эсминецүүдэй тоодо оролсо...

Эрье шадар сугларһан х... мянган ленинградайхид ... рейддэ английска корабль... тябриин 12-то ерэжэ орох... нирхон хараһан байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй се...

ВЕНА. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой сесси октябриин 12-то Венэдэ нээгдээ.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдалые, мүн «Женевын ёһо заншалые» бэхижүүлхын ба дүрбэн агууехэ гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй болохоёо байһан зүблөөнэй урагшатай байлгада туһалхын тулада эб найрамдалай түлөө бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй хэрэглэхэ зэргэтэй арганууд тухай асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Заседаниие нээхэ зуураа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюриин сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсажа шадахагүйдэнь гэмшэжэ байһанаа Эммануэль Д'Астье Де Ла Вижери (Франци) элишэлэн мэдүүлээ.

«Бэеэ даанхай Австриие һэргээһэнэй һүүлээр энэ сесси түрүүшын сесси болоно. Баруун ба зүүн оронуудай хоорондо хэлсээ хэхэ ба үгэеэ ойлголсохо политикын ябуулагдаһанай ашаар австрийска асуудалай шиидхэгдэһые Эб найрамдала... хэйн Соведэй Бюро энэ уш... шарамдуулан һайшаана... Д' Астье Де Ла Вижери х...

Эб найрамдалай Бүхэдэ... самблейн Хельсинкидэ б... хойшонхи үе ажабайдал... раар хүгжэһэн тухай ... зуураа, Д'Астье Де Л... иигэжэ онсо тэмдэглээ. Эн... зорилго юуб гэхэдэ, Женев... заншалые дэмжэлгэдэ бол... жөөлгэдэ туһалха, дүрбэн ... гүрэнэй гадаадын хэрэгүүд... нистрнүүдэй болохоёо ба... лөөнэй амжалтатайгаар ду... туһалха ябадал болоно.

Удаань, Айвор Монтегю (... британи), Италиин түлөөл... Донини, Лоран Казанова (... Индиин түлөөлэгшэ Косамб... бусад үгэ хэлээ.

Сесси хүдэлмэреэ ургэл... һээр.

(...

Редактор Д. Л. ЛОБС...

Польско Арадай Республикын посольстводо уулзалга болобо

Польско Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг посольствын дэргэдэхи Сэрэгэй атташе полковник И. Ковальский Польско Сэрэгэй Үдэрые һайндэрлэлгэтэй дашарамдуулан октябриин 12-то уулзалга хээ.

Советскэ талаһаа Артиллериин маршал М. И. Неделин, Авиациин маршал С. И. Руденко, Армиин генерал Г. К. Маландин, адмирал Г. И. Левченко, генерал-полковнигууд Н. И. Гусев, Н. Д. Захватаев, СССР-эй Оборонын Министерствын гадаадын харилсаанай таһагай начальник генерал-майор С. В. Соколов, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников, СССР-эй Оборонын Министерствын, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон бусад уулзалга дээрэ байлсаа.

Польско Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Посол В. Левиковский уулзалга дээрэ байлсаа.

Айлшадай дунда хариин хэдэ хэдэн оронуудһаа Москвада байдаг посольствонуудай сэрэгэй, далайнсэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй атташейнүүд мүн лэ байлсаа.

Уулзалгын үедэ Польско Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Сэрэгэй атташе полковник И. Ковальский, Артиллериин маршал М. И. Неделин уулзалгын үедэ үгэнүүдые хэлээ.

(ТАСС).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74, отв секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59, пропаганды и переводов — 35-... культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00589. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №